

สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เฉลิมราชย์ เตชนันท์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เฉลิมราชย์ เตชนันท์

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

CONDITION AND MANAGEMENT GUIDELINE OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT
IN SCHOOL UNDER THE CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

An Independent Study Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Administration
May 2025

Copyright by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ของ เฉลิมราชย์ เตชนันท

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ดร.ณัฐ รัตนศิริณิกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ดร.ธารรัตน์ มาลัยเถาว์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	นายเฉลิมราชย์ เตชนันท์, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหาร การศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ
คำสำคัญ:	สภาพแวดล้อมทางการศึกษา, แนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 121 คน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรส่งเสริมสุขอนามัยและความสะอาดของโรงเรียน ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับ หลักสูตรที่ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางบริหาร ควรมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ผู้บริหาร ควรมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยรอบ ผู้บริหารต้องเป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

Title: CONDITION AND MANAGEMENT GUIDELINE OF THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN SCHOOL UNDER THE CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

Author: MR. Chalermrach Techanun, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao

Advisor: Assistant Professor Dr. Santi Buranachart

Keywords: Educational Environment, Guidelines for Managing the Educational Environment

ABSTRACT

This study aimed to examine: 1) the current state of educational environment management in schools under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 3; and 2) the guidelines for managing the educational environment in schools under the same jurisdiction. The sample group consisted of 121 school administrators under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 3. The research was conducted in two phases: Phase 1 involved studying the current state of educational environment management using a questionnaire designed to assess various aspects of educational environment management in the schools under the target area. Phase 2 focused on identifying management guidelines through in-depth interviews with six experts. Data obtained from the interviews were analyzed using content analysis. The findings revealed that: The overall level of educational environment management in schools under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 3 was high. The proposed management guidelines were categorized into four dimensions: Physical Environment: Schools should promote hygiene and cleanliness. Academic Environment: School administrators should prioritize modern curricula and high-quality instruction. Administrative Environment: Emphasis should be placed on fostering a learning-friendly atmosphere and promoting collaboration within the school. Social Environment: School administrators should create a positive atmosphere that supports meaningful interactions among staff, students, parents, and the surrounding community. Administrators should play a central role in building cooperation and strengthening relationships both within the school and between the school and the community.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่าน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา รองคณบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายณัฐทนต์ ทุระมา ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่คำ(ประชานุเคราะห์)ประชานุศูนย์พัฒนาการศึกษาแม่คำ-แม่ไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ว่าที่ ร.ต.เมธี กาบุญคำ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มศึกษานิสิตศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูผู้สอน และบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน วิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทสรรพความรู้ทั้งปวง และให้คำแนะนำระหว่างการศึกษาลดอดมาเหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นพลังใจในยามที่เหนื่อยล้า และให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน จนทำให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอจงได้รับส่วนแห่งความดีนี้ทุกท่านเทอญ

เฉลิมราชย์ เตชนันท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามงานวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	9
แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	14
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในสถานศึกษา.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	48
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	54
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.....	62
บทที่ 5 บทสรุป.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผลการวิจัย.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	85
ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย.....	86
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีสอดคล้อง.....	93
ประวัติผู้วิจัย.....	98

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน	32
ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน	33
ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	49
ตาราง 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน.....	54
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวม....	56
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	56
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ.....	58
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร.....	59
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	60

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย 47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบัน การศึกษานับเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ดังนั้น งบประมาณในการพัฒนาชาติจำเป็นต้องมีการจัดสรรส่วนหนึ่งเพื่อการศึกษา ซึ่งถือเป็นการลงทุนระยะยาวในการสร้างบุคลากรสำหรับอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาจึงต้องดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคม และยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ 2553 ซึ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อยุคสมัยและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมโดยในหมวด 4 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ "การศึกษา" ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตทั้งของบุคคลและสังคม ซึ่งรวมถึงการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสื่อสารวัฒนธรรม และการสร้างองค์ความรู้ผ่านสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากนี้ มาตรา 24 (5) ยังได้กำหนดให้สถานศึกษาสนับสนุนการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ เครื่องมือ และสื่อที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจรอบด้าน รวมถึงการใช้กระบวนการวิจัยประกอบการเรียนรู้ ซึ่งครูและนักเรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันได้จากหลากหลายแหล่งความรู้ ด้วยเหตุนี้ การจัดการเรียนรู้ในแต่ละสถานศึกษาจึงต้องวางแผนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อผลักดันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรอย่างแท้จริง (ทรรศนีย์ วรार्หคำ, 2559, น. 1)

หลักการจัดการศึกษาเป็นหลักการที่กำหนดสาระเนื้อหาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ซึ่งมาตรา 4 กล่าวถึง การศึกษาหมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคลากรและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคลากรเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน ตลอดจนถึงที่เอื้ออำนวย

ความสะดวก เพื่อสนับสนุนต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ระบุสาระสำคัญของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพการพัฒนาคุณภาพของคนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด

การเตรียมบุคคลให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จำเป็นต้องอาศัยการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญคือ การจัดการเรียนการสอนโดยครูผู้สอน อย่างไรก็ตาม การที่ครูจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและความพึงพอใจในหน้าที่ของตน การจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่เพียงแต่จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นและกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบ อีกทั้งโรงเรียนที่มีสิ่งแวดล้อมดี ยังเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนรู้สึกภาคภูมิใจและมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งได้กำหนดหลักสำคัญของการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน ความเสมอภาคและการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เน้นคุณภาพของประชากรในทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) การออกแบบและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง โรงเรียนควรมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม โดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน ตลอดจนผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนด้วยการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นที่การส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา สังเคราะห์ข้อมูล และปรับตัวได้ต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังควรปลูกฝังแนวคิดในการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ดังนั้น โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติตามธรรมชาติ ฝึกระเบียบวินัย ความสะอาด ความสามัคคี และน้ำใจต่อผู้อื่น นอกจากนี้ โรงเรียนที่มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มลพิษต่ำ และมีพื้นที่สีเขียว อาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแลอย่างดี วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอและพร้อมใช้งาน ย่อมส่งผลให้ครูและนักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้และการทำงาน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน ทั้งนี้ การจัดพื้นที่

การเรียนรู้ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงมาตรการด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย ล้วนเป็นองค์ประกอบที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง (ทิพย์ภากรณ์ ใจวัน และสุทธิพงศ์ ทกสุวรรณ, 2562; ณัฐนนท์ คำชาย, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้ดำเนินการศึกษาสถานภาพของเขตพื้นที่การศึกษาทั้งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งผลสรุปการประเมินสถานภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าสภาพแวดล้อมภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีจุดอ่อนในด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เนื่องจาก จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กที่มีมากส่วนใหญ่ขาดแคลนทรัพยากรที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ อีกทั้งยังมีหลักสูตรยังไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์นักเรียนต่ำ รวมถึงขาดการเสริมแรงจูงใจทางบวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว การจัดสภาพแวดล้อมจึงเป็นสิ่งจำเป็นประการหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งแยกปัญหาออกเป็น 4 ด้านดังนี้ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและปฏิบัติงาน 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

จากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมุ่งหวังที่จะใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพ ของโรงเรียนอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวมต่อไป

คำถามงานวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรมีแนวทางอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 129 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 121 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1970, p. 225 อ้างถึงใน ภัทรานิษฐ์ เหมะทอง และคณะ, 2560) และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่อยู่ในแต่ละอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและปฏิบัติงาน และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1.3.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.3.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

1.3.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

1.3.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

2. การศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

2.1 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน โดยเป็นผู้ที่รับผิดชอบนโยบายเกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลงานหรือได้รับรางวัลในเรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 2 คน โดยเป็นครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน และมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไปรวมทั้งสิ้นจำนวน 6 คน

2.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยใช้กระบวนการบริหาร PDCA

2.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ไว้ดังนี้

1. การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการวางแผน จัดระเบียบ และควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อบรรยากาศการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน สื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน สภาพแวดล้อมทางวิชาการ เช่น หลักสูตร วิธีการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา เช่น บรรยากาศในชั้นเรียน แรงจูงใจ และทัศนคติต่อการเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม สามารถมองเห็น และสัมผัสได้ โดยมีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียน ประกอบด้วย อาคารเรียนและห้องเรียน เพอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน พื้นที่สนับสนุนการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร ความปลอดภัยและสุขอนามัย การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นความสนใจ และส่งเสริมสุขภาวะที่ดีของผู้เรียน

1.2 สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน วัฒนธรรมของโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน การจัดการความหลากหลาย กิจกรรมเสริมหลักสูตร สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมของผู้เรียน และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย

1.3 สภาพแวดล้อมทางวิชาการ หมายถึง สถานการณ์หรือสภาวะที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการศึกษาของผู้เรียน ครอบคลุมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ประกอบด้วย หลักสูตร วิธีการสอน การวัดประเมินผล ทรัพยากรการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครู การวิจัยและนวัตกรรม การส่งเสริมทักษะการคิดและการเรียนรู้ การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีจะช่วยกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางปัญญา และสร้างโอกาสในการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

1.4 สภาพแวดล้อมทางการบริหาร หมายถึง การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการในการดำเนินการต่าง ๆ ที่ทำภารกิจให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร การทำงานอย่างเป็นระบบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของบุคลากรที่จะทำให้ภารกิจบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา เช่น การส่งเสริมสนับสนุน ปรับปรุง พัฒนาโรงเรียนด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และ 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยใช้กระบวนการบริหารแบบ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการ (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุง (Act) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ และส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นหน่วยงานราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการการศึกษาในระดับประถมศึกษาดูแลทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคล และทั่วไป พื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอเวียงเชียงรุ้ง อำเภอขุนตาล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายหรือการวางแผน เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 1.1 มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
  - 1.2 ข้อมูลบริบทสภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. แนวคิดเกี่ยวและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
  - 2.1 ความหมายของการบริหารจัดการ
  - 2.2 หลักการบริหารจัดการ
  - 2.3 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในสถานศึกษา
  - 3.1 ความหมายของสภาพแวดล้อม
  - 3.2 ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
  - 3.3 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
  - 3.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการ มีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานจากการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การพัฒนามาตรฐานการศึกษา มีแนวคิดที่ต้องเป็นมาตรฐานที่สถานศึกษาปฏิบัติได้จริง ประเมินได้จริง กระชับ และจำนวนน้อยแต่สามารถสะท้อนบริบทของสถานศึกษาและคุณภาพ การศึกษาได้จริง ข้อมูลที่ได้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับหน่วยงานต้นสังกัด และระดับชาติ ดังนั้นการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาจึงเน้นที่คุณภาพผู้เรียน คุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพครู มีความสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาชาติ และข้อกำหนดในกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับ กำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของมาตรฐานมี 5 ระดับ

ระดับ 1 กำลังพัฒนา

ระดับ 2 ระดับปานกลาง

ระดับ 3 ระดับดี

ระดับ 4 ระดับดีเลิศ

ระดับ 5 ระดับยอดเยี่ยม รายละเอียดของมาตรฐาน

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 4 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 กระบวนการบริหารและการจัดการ

เป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ และพันธกิจอย่างชัดเจน สามารถดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา ในทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาดำเนินการ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการเรียนรู้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

1. มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจนสถานศึกษากำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการ ของชุมชน ท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลและของต้นสังกัด รวมทั้งทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

2. มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการ คุณภาพของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งในส่วนการวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษามีการติดตามตรวจสอบประเมินผลและปรับปรุง พัฒนางานอย่างต่อเนื่องมีการบริหารอัตรากำลัง ทรัพยากรทางการศึกษา และระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน มีระบบการนิเทศภายใน การนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนา บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีส่วนร่วมการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนา และร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา

3. ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาบริหารจัดการเกี่ยวกับงานวิชาการ ทั้งด้านการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านเชื่อมโยงวิถีชีวิตจริง และครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย หมายรวมถึง การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มที่เรียนแบบควรรวมหรือกลุ่มที่เรียน ร่วมด้วย

4. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาครู บุคลากร ให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ และจัดให้มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการ พัฒนางานและการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้สถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย

6. จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาจัดระบบการจัดหา การพัฒนาและการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหาร จัดการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา 1.2 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ การจัดทำทาง

การศึกษาในสถานศึกษา มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 3 ส่วนประกอบด้วย

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่เรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้
  - 1.1 สถานที่เรียนรู้สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขอนามัย และร่มรื่น
  - 1.2 สถานที่เรียนรู้มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเทสะดวก เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้
  - 1.3 สถานที่เรียนรู้มีเฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ และสื่อการสอนที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้
  - 1.4 สถานที่เรียนรู้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่รองรับการเรียนรู้
  - 1.5 สถานที่เรียนรู้มีบรรยากาศที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้
2. สภาพแวดล้อมทางสังคมของสถานที่เรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้
  - 2.1 นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเคารพซึ่งกันและกัน
  - 2.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
  - 2.3 ครูผู้สอนและนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี
  - 2.4 ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และตัดสินใจ
  - 2.5 ครูผู้สอนส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น
3. สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาของสถานที่เรียนรู้เอื้อต่อการเรียนรู้
  - 3.1 นักเรียนรู้สึกปลอดภัย มั่นใจ และมีความสุขในการเรียนรู้
  - 3.2 นักเรียนรู้สึกท้าทายและสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้
  - 3.3 นักเรียนรู้สึกมีคุณค่าและได้รับการสนับสนุนจากครูผู้สอนและเพื่อนนักเรียน
  - 3.4 นักเรียนมีความคิดบวก มองโลกในแง่ดี และมีความยืดหยุ่น
  - 3.5 นักเรียนมีทักษะการจัดการอารมณ์และความเครียด

ข้อมูลบริบทสภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงราย เขต 3

ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 34 ที่บัญญัติให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2560 ประกอบด้วย

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
12. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์

“เป็นองค์กรคุณภาพ สร้างคนดีมีความสุข บนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดีงาม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

1. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษา มีความปลอดภัยแก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

2. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 บนพื้นฐานวัฒนธรรมที่ดีงาม

3. ส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และเท่าเทียม

4. พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญ มีมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ ในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ

5. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับและจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

เป้าหมายรวมของการพัฒนาการศึกษา

1. High Quality Student คุณภาพผู้เรียน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีสมรรถนะและทักษะในศตวรรษที่ 21 มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสาธารณะ เป็นคนดี คนเก่งมีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะภาษา ทักษะทางเทคโนโลยี สามารถอ่านออก เขียนได้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมให้สอดคล้องกับบริบท

2. High Quality Teacher คุณภาพครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ดี (ความสามารถทางวิชาการที่รู้ลึก รู้รอบ และรู้จริง) มีจิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ และมีสมรรถนะสูง (รักในอาชีพ เป็นผู้เสียสละ อดทน มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ศรีทธาในผลสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ แสวงหาความรู้ และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองตลอดเวลา)

3. High Quality School คุณภาพสถานศึกษา สถานศึกษามีความสะอาด มีความปลอดภัย จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ บรรยากาศร่มรื่น น่าอยู่ น่าыл มีอัตลักษณ์และจุดเด่น หรือ Best Practice ของตนเอง

4. High Quality Office คุณภาพของสำนักงาน สำนักงานมีความเป็นมาตรฐานในระดับดีเยี่ยม มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ AA Excellence ให้บริการด้วยความรวดเร็ว (เป็นระบบ รวดเร็ว ทันเวลา และทำงานเป็นทีม) เต็มใจ (ให้บริการด้วยความเต็มใจเสมอภาค เป็นกัลยาณมิตรที่ดี) และถูกต้อง (ปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของธรรมาภิบาล รักษาผลประโยชน์ของทางราชการ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน)

แนวคิดเกี่ยวกับและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ความหมายของการบริหารจัดการ

นิพนธ์ กิณาวงค์ (2543, น. 15-16) ได้สรุปความหมายของการบริหารคือ การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกันในการร่วมมือกันทำงานนั้น จะต้องมีบุคคลที่เป็นหัวหน้าที่เรียกว่า ผู้บริหาร และการร่วมมือกันนั้นจะจัดในรูปขององค์การประเภทต่าง ๆ แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่มีขององค์การนั้น ๆ

จันทรานี สงวนนาม (2545, น. 11) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับการบริหารว่า มีความสัมพันธ์กับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การ ทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งรวมถึงกลุ่มบุคคลในองค์การ กลไกการดำเนินงาน หรือการจัดกิจกรรมขององค์การและกล่าวว่าการบริหารเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2555, น. 1) ให้ความหมายของการบริหารว่าหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

วีโรจน์ สารรัตน์ (2555, น. 3) ให้ความหมายของการบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญคือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ การควบคุม และการประเมิน

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2550, น. 10) ให้ความหมายการบริหาร หมายถึง กระบวนการประสานงานและบูรณาการกิจกรรมในงาน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยบุคคลต่าง ๆ ปฏิบัติ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545, น. 36-39) ได้ให้ความหมายของการบริหารนั้น อาจให้ความหมายตามวัตถุประสงค์ของหลักการจัดตั้งหน่วยงานไว้ 6 ส่วน คือ การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) การบริหารงานของหน่วยงานภาคธุรกิจ ซึ่งเรียกว่าการบริหารธุรกิจ (Business Administration) การบริหารของหน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ (Non-Governmental Organization) การบริหารงานของหน่วยงานระหว่างประเทศ (International Organization)

ฉันทนา บุญพุ่ม (2558, น. 12-13) ให้ความหมายของคำว่า การบริหารไว้ว่า การบริหารหมายถึง การทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด “การบริหาร (administration) เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แน่นอน

ในการทำงาน” บางคนเห็นว่าการบริหารเป็นศิลปะของการเป็นผู้นำผู้อื่นให้ทำงานตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะดังนี้ คือ ต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ ต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน มีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม ต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์เป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล มีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และการบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

กล่าวโดยสรุป การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติอย่างประสานสัมพันธ์กันให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการวางแผนการดำเนินการ การตรวจสอบ การติดตาม และประเมินผล

หลักการบริหารจัดการ

วงจรมะมิ่ง (Deming Cycle) ที่มีอีกชื่อเรียกว่า วงจรพีดีซีเอ (PDCA) โดย PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน | ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบ และการปรับปรุงการดำเนิน กิจกรรม PDCA อย่างเป็นระบบครบวงจรอย่างต่อเนื่อง การหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้ การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2545, น. 89-91) กล่าวถึง ประวัติของเดมมิ่งว่าเป็นที่รู้จักกัน แพร่หลายในหลักการบริหารที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือ วงจรเดมมิ่ง ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้แทนกัน กับการจัดการคุณภาพ เขาเป็นคนผลักดันให้ผู้บริหารญี่ปุ่นยอมรับแนวคิด ในการจัดการคุณภาพและ เป็นคนแรกที่มองว่าการจัดการคุณภาพเป็นกิจกรรมขององค์กรทั้งหมด ไม่ใช่แค่งานตรวจคุณภาพ ตามที่กำหนดหรือเป็นงานของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และเป็นคนแรกที่ระบุว่าคุณภาพเป็นความรับผิดชอบ ทางการบริหารของผู้บริหาร

อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์ (2555) กล่าวว่า การบริหารงานตามวงจร PDCA นั้น เป้าหมาย ต้องการบรรลุความสำเร็จโดยเป้าหมายที่ดีต้องมีความชัดเจน (Specific) สามารถวัดและประเมินผล (Measurable) ได้ และเป็นที่ยอมรับ (Acceptable) ของผู้ปฏิบัติ การดำเนินการตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของความจริงหรือมีความเป็นไปได้ (Realistic) มีการกำหนดกรอบเวลา (Time Frame) ในการดำเนินการ และมีความท้าทาย (Extending) เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้ปฏิบัติและมีผลตอบแทน (Rewarding) ในแก่ผู้ปฏิบัติอย่างคุ้มค่า โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) มี 2 ประเภท คือ การวางแผนเพื่ออนาคต เป็นการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้า สำหรับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น และการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้มีสภาพที่ดียิ่งขึ้น โดยการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงมีการพัฒนาสิ่งใหม่

โดยการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาทางเลือก ที่จะช่วยในการวางแผน และช่วยลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น

2. การปฏิบัติ (Doing) คือ การลงมือปฏิบัติตามแผน หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ตามทางเลือกที่ได้จากการวางแผน ซึ่งแผนงานที่ดีต้องมีความชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไป อย่างถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ โดยระหว่างการปฏิบัติงานควรมีการตรวจสอบการดำเนินงาน ว่าเป็นไปตามทิศทางที่กำหนดหรือไม่ พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ

3. การตรวจสอบ (Checking) คือ การประเมินผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบว่า การปฏิบัติตามแผนงานสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดได้หรือไม่ ซึ่งข้อมูล ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนต่อไป

4. .การดำเนินการ (Action) การดำเนินงานให้เหมาะสมจะพิจารณาผลการตรวจสอบว่า เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ หากเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ จะนำแนวทางหรือกระบวนการ ปฏิบัตินั้น มาจัดทำให้เป็นมาตรฐานพร้อมทั้งหาวิธีปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้การดำเนินงาน สามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิม หรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิม หรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้น แต่ถ้าหากไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ผลที่ได้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่วางไว้ ข้อมูลที่ถูก รวบรวมไว้จะถูกนำมาวิเคราะห์ และพิจารณาว่าควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไร

จากการศึกษาการบริหารงานตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) สรุปได้ว่า การนำวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งเป็นระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพ ที่สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานได้ในทุกขั้นตอน ของกระบวนการทำงาน และถูกนำไปใช้ในการบริหารจัดการกระบวนการทำงานต่าง ๆ มาใช้ ในการประเมินการปฏิบัติงาน และสามารถดำเนินการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ รวมถึงเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

ทฤษฎีองค์การของเฮนรี ฟาโย (Henri Fayol)

ดำรง วัฒนา (2545, น. 12-13, อ้างถึงใน อมรินทร์ กิจศิริรัตน์, 2556, น. 9) ในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบริหารเพื่อบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปี ค.ศ. 1916 ฟาโย (Fayol) ได้เขียนบทความ เกี่ยวกับเรื่องจัดการและจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Administration Industrials Generable เป็น ภาษาฝรั่งเศส โดย ฟาโย (Fayol) เห็นว่าหลักในการจัดการนั้น ควรยืดหยุ่นและสามารถปรับไปตาม ตัวแปรต่าง ๆ เขาได้กำหนดหลักการสำหรับผู้บริหารไว้ 14 ประการ คือ

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) เป็นการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญ เฉพาะด้าน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

2. อำนาจสั่งการ (Authority) เป็นอำนาจสั่งการ ซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรมของบรรดาผู้ที่มีตำแหน่ง เพื่อสามารถที่จะออกคำสั่งในการทำงานได้ โดยผู้ออกคำสั่งต้องมีความรับผิดชอบต่อคำสั่งในการทำงานได้
3. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นระเบียบวินัยที่คนในองค์กรต้องเคารพและยอมรับ เพื่อสร้างสภาพงานที่เป็นระเบียบและเรียบร้อย
4. หลักการ “สั่งการโดยคน ๆ เดียว” (Unity of Command) เป็นหลักการซึ่งคุ้นเคยในชื่อของหลัก “เอกภาพในการบังคับบัญชา” ลูกน้องจะต้องฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรง รวมถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานก็ต้องรายงานกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง
5. การมีทิศทาง (Unity of Direction) คือ การมีทิศทาง หรือ เป้าหมายเดียวกันโดยแต่ละกลุ่มงานย่อย (กอง แผนก ฝ่าย) ในองค์กรที่มีกิจกรรมแต่ย่อยออกมา
6. ประโยชน์ ส่วนรวม (Subordination of Interests to the General Interests) คือ การเห็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน
7. หลักการตอบแทน (Remuneration) เป็นหลักการตอบแทนการทำงาน ซึ่งถือเป็นแนวทางที่คนงานจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม
8. หลักการรวมอำนาจ (Centralization) เป็นหลักการรวมอำนาจ หมายถึง ระดับความมากน้อยที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ ซึ่ง ฟาโย (Fayol) เห็นว่าการใช้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ควรกระทำที่สายการบังคับบัญชาระดับสูงที่สุดที่เป็นไปได้ในสถานการณ์นั้น ๆ
9. การมีสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) มีสายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นเสมือนห่วงโซ่หรือเส้นทางของคำสั่ง และติดต่อสื่อสารใด ๆ ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องในแต่ละสายงานภายใต้โครงสร้างของแต่ละองค์การ
10. การจัดระเบียบ (Order) เป็นการจัดระเบียบหรือการจัดให้คน ตลอดจนวัสดุสิ่งของได้อยู่ในที่ที่ควรอยู่ นั่นคือใช้คนให้เหมาะกับงาน จัดสถานที่ทำงานให้เป็นระเบียบ และมีระเบียบเกี่ยวกับงานพัสดุ
11. ความเที่ยงธรรม (Equity) เป็นความเที่ยงธรรมที่ ฟาโย (Fayol) กล่าวถึงหลัก ข้อนี้นักบริหารควรมีทั้งความยุติธรรม (Justice) และความโอบอ้อมอารี (Kindliness)
12. หลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคลากร (Stability of Tenure of Personal Fayol) เป็นหลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนบุคลากร พัฒนานักบริหาร
13. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความคิดริเริ่ม หมายถึง พลังที่จะคิดให้เกิดแผนงานแล้วทำต่อไปจนสำเร็จ จะเกิดได้ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการจูงใจ และมีความพึงพอใจในงาน

14. สามัคคีคือพลัง (Esprit De corps) เป็นภาษิตที่ว่า สามัคคีคือพลัง หมายถึง การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมอันจะทำให้เกิดความกลมเกลียว และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในองค์การจากทฤษฎีของฟาโย สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการองค์การ มีหลักการบริหารงาน ที่สำคัญอยู่ทั้งหมด 14 ประการ โดยสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามสถานการณ์ตามความเหมาะสมของหน่วยงานนั้น

ศาสตราจารย์ (2550, น. 15) ได้กล่าวถึง หลักการของการจัดการตามแนวคิดของ เทย์เลอร์ พอสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด (One best way) ที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์ แทนการใช้กฎที่ไม่แน่นอน (Rule of thumb)

2. ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีหลักเกณฑ์ คัดเลือก ฝึกหัด สอน และพัฒนาคนงาน ให้มีคุณสมบัติตรงตามงานที่ปฏิบัติ เพราะในอดีตคนงานจะทำงานของตนและแสวงหาประสบการณ์ ไปเรื่อย ๆ จนพบวิธีที่ดีที่สุดด้วยตนเอง

3. มีการร่วมมือกับคนงานอย่างจริงจัง เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่างานทั้งหมดได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้น

4. มีการแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างการจัดการและแรงงาน หรือกล่าวง่าย ๆ ว่ามีการแบ่งงานและความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายผลิต เพราะในอดีตนั้นงานและความรับผิดชอบส่วนใหญ่จะตกอยู่กับฝ่ายผลิต (คนงาน)

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2549, น. 4-5) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของนักบริหาร ไว้ว่ามีอยู่ 5 ประการ ตามคำย่อในภาษาอังกฤษว่า POSDC

1. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางดำเนินงานในปัจจุบันเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต

2. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร

3. S คือ staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะกับงาน

4. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผนผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีภาวะผู้นำ

5. C คือ controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กรรวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

หลักในการบริหาร ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้ (ประภาพรรณ รักเลี้ยง, 2556, น. 13)

1. ปัจจัยนำเข้า (Input) หรือทรัพยากรการบริหาร เป็นทรัพยากรที่จัดเตรียมไว้สำหรับการดำเนินงาน ได้แก่ คนหรือทรัพยากรมนุษย์ เงิน/งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิควิธีการบริหาร และเวลา

2. กระบวนการหรือกระบวนการบริหาร (Process of Management) เป็นการบริหารจัดการให้งานดำเนินไปได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย

3. ผลผลิต (Output) เป็นผลผลิตหรือบริการที่ให้แก่ประชาชน ซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการประเมินผลการดำเนินงานได้ โดยเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ รวมกันเป็นระบบ แต่ละส่วนจะสอดคล้องสัมพันธ์กันกล่าวคือ เมื่อมีการเตรียมปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรการบริหารแล้ว ก็ต้องมีการบริหารจัดการเพื่อใช้ทรัพยากรในการดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งคือผลผลิตนั่นเองและตัวผลผลิตจะเป็นข้อมูลป้อนกลับที่สะท้อนไปยังปัจจัยนำเข้าว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ กระบวนการบริหารมีประสิทธิภาพหรือไม่ และแต่ละส่วนจะต้องพัฒนา ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร กรอบสี่เหลี่ยมเส้นคู่ในภาพเป็นระบบย่อยระบบหนึ่ง ซึ่งระบบย่อยนี้จะอยู่ภายใต้ระบบใหญ่หรือภายใต้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคมวัฒนธรรม ความต้องการของผู้บริโภค เป็นต้น ระบบย่อยและระบบใหญ่นี้จะส่งผลถึงซึ่งกันและกัน อาทิ ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการบริหารเป็นสิ่งที่ได้จากสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยภายนอก และผลผลิตก็จะส่งไปให้กับสภาพแวดล้อมภายนอก

ประเวศ เวชชะ (2559, น. 402-403) กล่าวว่า การบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพควรมีหลักการบริหารจัดการ ดังนี้

1. หลักความชัดเจน ต้องมีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความถูกต้องสมบูรณ์ ทันสมัย
2. หลักคุณภาพ ครูผู้สอนมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหา มีเจตคติที่ดี มีการประเมินผลอย่างหลากหลาย สามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้
3. หลักความพร้อม วิเคราะห์ผู้เรียนว่ามีความพร้อมหรือไม่
4. หลักการสนับสนุน มีการบริการสนับสนุนที่ดี ทั้งด้านงบประมาณ การพัฒนาครู ผู้เรียน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น รวมทั้งมีบรรยากาศทางวิชาการอำนวยความสะดวกแสวงหาความรู้และบรรยากาศทางสังคม เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน
5. หลักประสิทธิภาพ มีการกระจายอำนาจในการบริหาร
6. หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้บรรลุผลสำเร็จ มีระเบียบวินัยตามระเบียบการปฏิบัติงาน

7. หลักคุณธรรม ผู้บริหาร ครู ยึดมั่นในหลักความถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน ในการปฏิบัติงาน

8. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบ ทั้งภายในภายนอก สถานศึกษา ร่วมรับรู้ แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุน ติดตามและตรวจสอบ การบริหารจัดการของสถานศึกษา

9. หลักการนิเทศกำกับติดตาม มีเทคนิคการนิเทศหลากหลาย เพื่อป้องกันปัญหาแก้ไข ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

10. หลักการประเมินผล มีวิธีการประเมินผลอย่างหลากหลายและกำหนดสิ่งที่จะประเมิน อย่างเฉพาะเจาะจง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จะใช้ในการประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์และ มาตรฐานในการประเมินผล

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ควรมีหลักการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) หลักความชัดเจน 2) หลักคุณภาพ 3) หลักความพร้อม 4) หลักการสนับสนุน 5) หลักประสิทธิภาพ 6) หลักความรับผิดชอบ 7) หลักคุณธรรม 8) หลักการมีส่วนร่วม 9) หลักการนิเทศกำกับติดตาม และ 10) หลักการประเมินผล การบริหารสถานศึกษาจึงควรคำนึงถึงการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับแต่ละองค์การ ในการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องทำความเข้าใจ หมั่นศึกษา วิเคราะห์ ตั้งแต่โครงสร้างการบริหารงาน ระบบตัวบุคคล การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มด้วยระบบ แรงจูงใจ วัฒนธรรมและการเมืองขององค์กร ผู้บริหารต้องรู้จักธรรมชาติของคนในสถานศึกษากลุ่มคน ในสถานศึกษา ธรรมชาติสภาวะที่อยู่ใกล้ตัว ท้องถิ่น ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหาร สถานศึกษาต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงความสำเร็จในทางที่ดีมาสู่สถานศึกษา (Transformation Leadership) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้กว้าง รู้ลึก ตลอดจน สามารถจัดการทั้งทรัพยากรมนุษย์ วิชาการ หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาของสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลัก ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมและการสร้างแรงจูงใจ เพื่อที่จะนำคนปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยความเต็มใจและสุดความสามารถเต็มศักยภาพ

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ

ดร. สุนทรายุทธ (ม.ป.ป. น. 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการประสานงานให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี บำรุงรักษาหน่วยงาน ให้ดำรงอยู่อย่างมั่นคงและมีความเจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป การบริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Profession) เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ซึ่งโดยปกติแล้ววิชาชีพชั้นสูงมัก มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ อาชีพนี้ ต้องบริการแก่สังคมโดยไม่ซับซ้อนสาขาวิชาอื่น อาชีพนี้ต้องบริการแก่สังคมโดยวิธีแห่งปัญญา อาชีพนี้ต้องมีความเป็นอิสระในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ผู้ให้บริการหรือสมาชิกของ วิชาชีพชั้นสูงนั้นต้องได้รับการศึกษาระดับสูง ผู้ให้บริการวิชาชีพนั้นจะต้องมีความประพฤติ

จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และต้องมียุทธศาสตร์กลางที่จะสร้างสรรค์จรรโลงความมั่นคงแห่งวิชาชีพของสมาชิก

ประเภท เวชชะ (2559, น. 446-455) บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

1. บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษามีขอบข่ายความรับผิดชอบภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

2. บทบาทของครูผู้สอนกับการบริหารจัดการ ครูผู้สอนต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานความรู้อย่างสมดุล วัตและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่มีคุณภาพและหลากหลาย

3. บทบาทของผู้เรียนกับการบริหารจัดการ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสร้างองค์ความรู้ของตนเอง ร่วมกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และการเผยแพร่ผลงาน พัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า สร้างความสัมพันธ์ที่ดี

4. บทบาทของผู้ปกครองกับการบริหารจัดการ การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้บิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) ฉะนั้น บิดามารดาและผู้ปกครองจะต้องปรับเปลี่ยนความคิดในการฝากบุตรหลานไว้ในความดูแลของครูมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. บทบาทของชุมชนกับการบริหารจัดการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น และร่วมกับสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของนักศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการที่ดี ต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันเพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในสถานศึกษา

ความหมายของสภาพแวดล้อม

ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้น มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้อธิบายถึงความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

Astin (1971, p. 3 อ้างถึงใน สุภาวดี ทองสำฤทธิ์, 2561, น. 12) ได้ให้ความหมายสภาพแวดล้อมตามความหมายของพจนานุกรม หมายถึง การรวมตัวของสภาพภายนอกที่มีอิทธิพลต่อชีวิตและการพัฒนาอินทรีย์ ส่วนคำว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา (School Environment) หมายถึง ลักษณะใดๆ ก็ตามของสถานศึกษาที่เป็นสิ่งเร้า (Stimulus) ที่มีศักยภาพและอิทธิพลต่อนักศึกษา

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (2564) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต รวมทั้งที่เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องและมองเห็นได้และนามธรรม เช่น วัฒนธรรมแบบแผน ประเพณี ความเชื่อ มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่ง อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ

สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561, น. 14) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกัน เกื้อหนุนซึ่งกันและกันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ปฏิบัติงานและผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในทุก ๆ ด้านได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่สวยงาม รมรื่น เป็นระเบียบ มีบรรยากาศดีมีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้ อาคารสถานที่มีการจัดอำนวยความสะดวก มีความพร้อมซึ่งจะช่วยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียน พัฒนานตนเองได้ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นการรับรู้หรือความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบสถานศึกษาทั้งทางที่ดีและไม่ดี

สุรศักดิ์ อรรถจินดา (2563, น. 32) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งด้านกายภาพและด้านสังคม

แก่นนคร พูนกลาง (2559, น. 35) ได้นิยามความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง ลักษณะหรือภาวะใด ๆ ของโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมโดยเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากการสร้างขึ้นของมนุษย์ ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้มีความประทับใจต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งลักษณะดังกล่าวสามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตสอบถามหรือวิธีอื่นที่เหมาะสม

ไกรสร แก้วฝ้าย (2556, น. 17) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่สวยงาม ร่มรื่น เป็นระเบียบ และมีบรรยากาศดี มีความปลอดภัย มีวัสดุอุปกรณ์เสริมสร้างพัฒนาการ และเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย มีสิ่งยั่วยุให้เกิดการเรียนรู้และไม่มีมลภาวะ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะใด ๆ ในสถานศึกษาที่เป็นสิ่งเร้าที่มีศักยภาพ และมีอิทธิพลต่อนักเรียน จะส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ มีความประทับใจต่อลักษณะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านอาคารสถานที่ บรรยากาศการเรียนการสอน การบริหารและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา ครูผู้สอนกับผู้เรียน นักเรียนกับนักเรียน และบุคลากรในกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ มีผลกระทบต่อการทำงานและการพัฒนาของโรงเรียนในหลาย ๆ ด้าน

ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

นักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

นรา สมประสงค์ และเสรี ลาซโรจน์ (2550, น. 5) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง สภาพที่เกิดจากผลกระทบหรือปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทุกอย่างที่มีอยู่ในสถานศึกษานั้นเอง

วิชาญ สุวรรณวงษ์ (2550, น. 12) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง สภาวะหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อยู่โดยรอบ เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้หรือนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิภาพต่อคุณภาพของผู้เรียน

นิพนธ์ วรรณเวช (2554, น. 65) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ได้แก่ บริเวณอาคารสถานที่ แนวความคิด ความรู้สึกและบรรยากาศในสถานศึกษา ที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและพัฒนาการด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ของนักศึกษาให้ไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์ได้

ปฏิคม พงษ์ประเสริฐ (2555, น. 19) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน

มยุรี สิงห์โทราช (2556, น. 1) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา หมายถึง บรรยากาศหรือสภาพการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษาที่เป็นวัตถุสิ่งของหรือตัวบุคคล ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการของนักเรียนทุก ๆ ด้าน

วิทยา วิทยวงศาโรจน (2554, น. 21) ได้ให้ความหมายของคำว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนไว้ว่า สภาพแวดล้อมหมายถึง ลักษณะใด ๆ ในโรงเรียนที่เป็นสิ่งเร้าที่มีศักยภาพและมีอิทธิพลต่อนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำให้นักเรียนเกิดการรับรู้ มีความประทับใจต่อลักษณะสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นด้านบริหาร บรรยากาศการเรียนการสอน อาคารสถานที่ ครูผู้สอนกับนักเรียน กลุ่มเพื่อน

ประเสริฐ ด้านตระกูล (2550, น. 16) ได้ให้ความหมายของคำว่า สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ไว้ว่า สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา หมายถึง สิ่งที่อยู่ในสถานศึกษาทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และสิ่งที่ได้กระทำให้เกิดขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ต่อผู้อยู่อาศัย เนื่องจากสิ่งแวดล้อมอยู่รอบสถานศึกษาตลอดเวลา และเรายังต้องอาศัยอยู่ท่ามกลางของสภาพแวดล้อมที่โอบล้อมอยู่ และสถานศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมด้วยเช่นเดียวกัน

ดังนั้น สภาพแวดล้อม จึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อม คือ สภาพแวดล้อมที่มนุษย์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งครอบคลุมสภาพภูมิศาสตร์ เหตุการณ์ วัฒนธรรม ค่านิยมทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้เติบโตทางร่างกาย สติปัญญา ความเชื่อ ความคิด และลักษณะนิสัยส่วนรวม การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเหมาะสมกับวัยและระดับของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและได้รับความรู้อย่างดี สามารถนำไปใช้คิดแก้ปัญหาและปฏิบัติงานให้สำเร็จ

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้น มีนักวิชาการและนักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาได้อธิบายถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) ได้ให้ความสำคัญของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่า มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2565 ในด้านความปลอดภัย พัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา จากภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี สามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ

ขวัญเรือน ภาคบุบผา (2559, น. 22) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาทุกระดับ เพราะสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นแบบอย่างที่ดี ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนกลายเป็นสถานที่

แก่นนคร พูนกลาง (2559, น. 38) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนไว้ว่า บรรยากาศของโรงเรียน เป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคลเมื่อคนปะทะกับสิ่งแวดล้อม แล้วเกิดความรู้สึกที่ดี เรียกว่า “บรรยากาศดี” โรงเรียนที่มีบรรยากาศที่ดี จะทำให้นักเรียนและ บุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจ ภูมิใจ อบอุ่นใจรู้สึกในความเป็นเจ้าของ และอยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมไม่ดี จะทำให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ห่างเหิน เฉยเมย ว่าเหว และไม่อยากมาโรงเรียนบรรยากาศในโรงเรียนเปรียบเสมือนครุฑไม้ได้ ที่มีอิทธิพล ในการเสริมสร้างความคิด จิตใจคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ ได้จากความคาดหวัง และ ความพยายามในการปรับปรุงแก้ไขด้านการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

อารียา สตาร์ตัน (2556, น. 11) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาไว้ว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการจัด สภาพแวดล้อมที่ดีจะเป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ มีความปลอดภัย มีแรงจูงใจทำให้เกิดความสุขและประสบผลสำเร็จเนื่องจากสถานศึกษาเป็นแหล่ง เรียนรู้ที่วัดมวลประสบการณ์แก่นักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอน ตามธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริง ดังนั้นสภาพแวดล้อมและสถานศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียน ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบผลสำเร็จในอนาคต

ธเนศ ขำเกิด (2555) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ว่า โรงเรียนทุกแห่งย่อมปรารถนาให้นักเรียนของตนมีความสุขทั้งอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนทุกซอกหรือสุขที่ บ้านบางครั้งโรงเรียนก็ไม่สามารถเข้าไปช่วยผ่อนคลายได้แต่ทุกซอกหรือสุขที่โรงเรียนน่าจะเป็นความ รับผิดชอบของทุกฝ่ายในโรงเรียนการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนจะมีส่วนในการ เสริมสร้างความคิด จิตใจและคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้โรงเรียนที่สะอาดสดชื่น รมรื่นเรียบง่าย สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแล มีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและ นักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจ แจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาดและความสงบเรียบง่ายทำให้เข้าใจตนเองและผู้อื่นไปด้วย จึงเป็นการสมควรที่โรงเรียนจะต้องพยายาม จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียนเพื่อ ประโยชน์และความสุขของนักเรียนโดยถ้วนหน้า

วิชิต เทพประสิทธิ์ (2551, น. 8) ได้ กล่าวถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัย และระดับของผู้เรียนจะเป็นสิ่งที่สนับสนุนทำให้ผู้เรียน มีความรู้สึกที่อยากเรียน และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีหลายประการได้แก่

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนมีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนผู้สอนก็มีความสุขในการสอนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่นสะดวก รวดเร็วตามแผนที่วางไว้

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน เช่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจเป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนเปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดีมีความพึงพอใจในการเรียนช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปัจจัยสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนก็คือ ความรู้สึกที่เกิดจากตัวผู้เรียนความรู้สึกพึงพอใจ สนใจอยากเรียนอยากรู้ ซึ่งจะเป็นตัวการนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด ดังนั้น ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านกายภาพจิตภาพ และทางด้านสังคมภาพแล้ว จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดังกล่าวได้

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมตามปกติแล้วการรับรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปะทะสัมพันธ์กับสิ่งภายนอกที่มากระตุ้นประสาทสัมผัสของผู้เรียนการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ เป็นการสร้างประสบการณ์ ดังนั้น ถ้าเราต้องการให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีก็ต้องจัดให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีก่อนแล้วสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดประสบการณ์ของผู้เรียนภายหลัง

4. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาประการหนึ่งก็คือมุ่งให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่มีการแสดงออกทางกาย วาจา และใจตามแบบอย่างที่ดีสังคมยอมรับกล่าวคือมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีการประพฤติปฏิบัติสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี การที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้น ต้องใช้เวลาและอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน จึงจะสามารถกล่อมเกล่าผู้เรียนได้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยปรับหรือโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้เรียน โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตรมีความเป็นประชาธิปไตยยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตัดสินปัญหาด้วยเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้จะค่อย ๆ แทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนสะสม

ทีละน้อย จนในที่สุดก็จะแสดงออกในลักษณะของบุคลิกภาพ รูปแบบในการรับรู้ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ของผู้เรียน

5. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีส่วนช่วยในการควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียน มีระเบียบวินัย สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดอาณาเขตของการเรียน ทำให้มีบรรยากาศที่แตกต่างไปจากกิจกรรมอื่น ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะของสภาพแวดล้อมในสถานเริงรมย์ ผู้เรียนเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่จัดไว้อย่างเหมาะสมก็จะรู้จักสำรวมอยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น โดยเฉพาะถ้ามีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียนอย่างมีวัตถุประสงค์ จะช่วยให้การควบคุมชั้นเรียนมีระบบระเบียบและง่ายสำหรับผู้สอนมากขึ้น

6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียนการจัดการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวางหลายแหล่งเห็นความสำคัญของมนุษยวิทยา การสื่อสารการเรียนการสอน ทำให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาที่ต้องการเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางได้อย่างดี นอกจากนี้ แหล่งทรัพยากรการเรียนจะช่วยพัฒนาความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ตลอดจนเป็นการสร้างนิสัยให้ใฝ่เรียนใฝ่รู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่ยึดติดอยู่เฉพาะความรู้ที่ได้จากผู้สอน

7. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้บรรยากาศในการเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สะดวกสบายสงบปราศจากสิ่งรบกวน จะช่วยสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้หรือทำกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ อย่างตั้งใจและมีสมาธิ ยิ่งถ้าผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งจัดว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านจิตภาพ มีบุคลิกลักษณะที่อบอุ่นเป็นมิตรก็จะยิ่งทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

8. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน การจัดสถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ง่ายต่อการเคลื่อนไหวโยกย้ายทำให้ผู้สอนไปถึงตัวผู้เรียนได้สะดวกตำแหน่งของผู้สอนไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้นเสมอไปผู้สอนอาจนั่งอยู่ท่ามกลางผู้เรียน เพื่อให้คำปรึกษาแนะแนวทางสภาพแวดล้อมเช่นนี้ช่วยให้ผู้สอนมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากขึ้น ทำให้ได้รู้จักอุปนิสัย ตลอดจนพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้ดีส่วนผู้เรียนจะลดความกลัว และมีความกล้ามากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมีเจตคติที่ดีต่อผู้สอน

9. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยลดความเมื่อยล้าหรือความอ่อนเพลียทางด้านสรีระของผู้เรียน เช่น การจัดโต๊ะเก้าอี้ที่มีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของผู้เรียนช่วยให้การนั่งสบายสามารถนั่งได้นาน ๆ โดยไม่ปวดหลัง การให้แสงสว่างในห้องเรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียน

คลายความเมื่อยล้าของสายตา นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาด้วย

เบญจพร ธัญญาวุฒิ (2556, น. 24-28) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา ดังนี้

1. การที่นักเรียนได้อยู่ในสถานศึกษาที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และความรักในสถานศึกษา ความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดความรู้สึกหวงแหนในชื่อเสียงของสถานศึกษา ถ้าสถานศึกษาสร้างความรู้สึกนี้ให้กับนักเรียน นักเรียนจะไม่พยายามทำให้สถานศึกษาที่ตัวเองรักและภูมิใจต้องเสียชื่อเสียงเพราะการทำที่ไม่ดีของตนเอง

2. การจัดอาคารและสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา จะช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงาม ทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมของนักเรียน ช่วยทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความจงรักภักดีและความภูมิใจต่อสถานศึกษา ซึ่งจะมีผลไปถึงความพยายามที่จะสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การสร้างชื่อเสียงเกียรติยศให้กับตนเองและสถาบันได้อีกด้วย นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมในสถานศึกษายังมีอิทธิพลต่อการหล่อหลอมพฤติกรรม ทักษะ ค่านิยม สติปัญญา และสังคมของนักเรียนและครูด้วย

ดังนั้นความสำคัญของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน จึงสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ความมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างครู และนักเรียน รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดเวลาเพราะนักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติ ได้ฝึกปฏิบัติจริงสภาพแวดล้อม ในโรงเรียน จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อผู้เรียนและช่วยให้เกิด การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด บุคลิกภาพ มีความรับผิดชอบและประสบผลสำเร็จในการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

จรรยา วรณเวช (2553, น. 17) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนกับพัฒนาการของผู้เรียนวัยประถมศึกษา (6-12 ปี) ไว้ว่า ผู้เรียนวัยประถมศึกษาเป็นวัย ที่มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ บางครั้งจึงเรียกวัยนี้ว่า “วัยเรียน” (School Age) การเข้าเรียนของเด็กวัยนี้ถือว่าการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิตเพราะผู้เรียนต้องปรับตัวมาก สังคมจะกว้างขึ้น หากผู้เรียนได้รับการฝึกฝนในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างถูกต้อง และเหมาะสม จะช่วยให้ผู้เรียนมีการปรับตัวที่ดีขึ้น การที่จะประสบผลสำเร็จในการเรียนมากขึ้น เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับพัฒนาการของผู้เรียนในช่วงวัยประถมศึกษา นี้ ครูประจำชั้นควรรู้และเข้าใจ พัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจที่จะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปผู้เรียนวัยประถมศึกษา เป็นวัยที่ต้องเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ในสถานศึกษา เช่น ครู เพื่อนสถานที่ บทเรียน กฎระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น การเรียนรู้เกี่ยวกับการแสดงออกของความต้องการ

ที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งแสดงถึงอารมณ์ของผู้เรียนนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ปรับตัวทางอารมณ์ เพื่อการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุข

ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีความประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงความรู้สึกนึกคิดทางการสัมผัสไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีความรู้สึก ความอ่อนไหว ประทับใจในสิ่งที่พบเห็นครั้งแรก และบันทึกความรู้สึกที่ดีและเกลียดชังในความจำได้ การจัดการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกัน ผู้เรียนจะรักหรือเกลียดวิชาการศึกษาต่าง ๆ บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนทุกด้านเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เด็กมีทัศนคติทางบวกหรือทางลบได้อย่างมาก ปัจจัยที่ส่งผลในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้น มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสถานศึกษา ดังนี้

สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561, น. 5) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านวิชาการ และ 3) ด้านการบริหารจัดการ

อารียา สตาร์ตัน (2556, น. 5) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการบริหาร และ 3) ด้านวิชาการ

พรพิไล ชาญพนา (2559, น. 6) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี เขต 1 โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านวิชาการ 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู 5) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และ 6) ด้านกลุ่มเพื่อน

ภาณุมาศ ใจซื่อ (2559, น. 4) ได้ให้ความหมาย การจัดสภาพแวดล้อมไปโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการจัดบรรยากาศสถานที่ที่ใช้จัดการเรียนการสอน และกิจกรรมจำนวน 5 ด้านคือ

1. สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การดำเนินการด้านอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องสุขา สนามกีฬา โรงอาหาร สถานที่จอดรถในโรงเรียนบ้านห้วยกบ

2. การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมหรืองานอนามัยสิ่งแวดล้อม หมายถึง การควบคุมปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งหมดของมนุษย์ที่กระทำหรืออาจกระทำให้เกิดผลเสียต่อการพัฒนาการทางด้านสุขภาพร่างกาย และการมีชีวิตรอดของมนุษย์

3. สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของครูวิธีการสอนโดยการใช้สื่ออุปกรณ์ตลอดจนสร้างเจตคติที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียน

4. สภาพแวดล้อมด้านกลุ่มเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน ความร่วมมือในการทำงานการปรับสภาพเข้าหากันการทำงานเป็นทีม

5. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง การดำเนินด้านการบริหารกฎระเบียบใช้บังคับ การจัดการด้านบริการ และธรรมาภิบาลความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักเรียน

ทรรศนีย์ วรหาคำ (2554, น. 6) ได้ศึกษาการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหาร และ 4) ด้านกลุ่มเพื่อน

จุฑามาศ ชุ่นห้วน (2562, น. 6) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการบริหาร และ 3) ด้านวิชาการ

ประวีณา โภควณิช (2559, น. 36) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 6 ด้าน คือ 1) ด้านภูมิทัศน์ 2) ด้านความปลอดภัย 3) ด้านอาคารสถานที่ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านการเรียนการสอน และ 6) ด้านปฏิสัมพันธ์กับบุคคล

วรมน ยาศี (2558, น. 6) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจันทเขลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหาร และ 4) ด้านกลุ่มเพื่อน

นฤนาด เขิตแสง (2558, น. 6) ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกำหนดกรอบในการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านกายภาพ และ 3) ด้านทางวิชาการ

จากแนวคิดของ Astin (1986) เชื่อว่าสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นสิ่งเร้า (The Stimulus Approach) ที่กระตุ้นให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรม กิจกรรมหรือลักษณะต่าง ๆ ออกมาและได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักศึกษา โดยจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เป็นสิ่งเร้า จัดแบ่งการจัดสภาพแวดล้อมออกเป็น 6 ด้านคือ

1. ด้านอาคารสถานที่ (Building side)
2. ด้านการเรียนการสอน (Teaching and learning)
3. ด้านการให้บริการผู้เรียน (In the service of learners)

4. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน (In the management of education to meet the expectations of the learners)
5. ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน (Organization of student activities)
6. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน (Social friend group)

สรุป สภาพแวดล้อมด้านสถานที่ การสร้างอาคารสถานที่ ตลอดจนการจัดห้องเรียน ต้องมีความเป็นระเบียบอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม ต้องมีต้นไม้ สถานที่ร่มรื่นในสถาบันการศึกษา สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนมากขึ้น สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับสถานที่คือ การสร้างอาคารสถานที่ ตลอดจนการจัดห้องเรียนต้องเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าดูอยู่ในตำแหน่ง หรือบริเวณที่เหมาะสมและเพื่อประโยชน์ต่อการใช้สอย โดยการจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสมของห้องเรียนวัสดุที่ใช้และความสามารถในการจัดของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งการจัดการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น สนาม สภาพอากาศเรียน อาคารประกอบสวนหย่อม สนามกีฬา เครื่องเล่นสนาม ที่พักผ่อน ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสะอาด มีความเหมาะสมทั้งที่ตั้งของโรงเรียนตลอดจนการปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อเป็นการเพิ่มความร่มรื่นสวยงาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในโรงเรียน ทั้งด้านการระดมความคิด การก่อสร้าง การตกแต่ง ปลอดภัย รวมถึงการบำรุงรักษา เพื่อให้เป็นศูนย์ร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในสถานศึกษา ทั้งทางด้านระดมความคิด การก่อสร้าง การตกแต่งตลอดจนการบำรุงรักษา เพื่อให้เป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจของสมาชิก จากนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวข้างต้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาสถานศึกษาและเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บริหารที่ใช้ในการประกอบการตัดสินใจ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการและแหล่งข้อมูลข้างต้น ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน

ข้อที่	สุภาวดี ทองลำไย (2561)	อารียา สดาร์ตัน (2556)	พรพิไล ขาญพนา (2559)	ภาณุมาศ ใจชื่อ (2559)	พรศศิณีย์ วรพงศ์คำ (2554)	จุฑามาศ ชื่นหวั่น (2562)	ประวีณา โภคณิษฐ (2559)	วรมณ ยาศี (2558)	นฤนาถ เฑิดแสง (2558)	Astin (1971)
1	ด้าน กายภาพ	ด้าน กายภาพ	ด้านอาคาร สถานที่	ด้านอาคาร สถานที่	ด้านอาคาร สถานที่	ด้าน กายภาพ	ด้าน ภูมิทัศน์	ด้าน อาคาร สถานที่	ด้าน อาคาร สถานที่	ด้าน อาคาร สถานที่
2	ด้าน วิชาการ	ด้าน วิชาการ	ด้านการจัด กิจกรรม การเรียน การสอน	ด้าน สุขภาพ สิ่งแวดล้อม หรืองาน อนามัย สิ่งแวดล้อม	ด้าน การจัด การเรียนรู้	ด้าน การบริหาร	ด้าน ความปลอดภัย	ด้าน การจัด การเรียน รู้	ด้าน กายภาพ	ด้าน การเรียน การสอน
3	ด้าน การบริหาร	ด้าน การบริหาร	ด้านวิชาการ	ด้าน การเรียน การสอน	ด้าน การบริหาร	ด้าน วิชาการ	ด้าน อาคาร สถานที่	ด้าน การบริหาร	ด้าน วิชาการ	ด้าน ให้บริการ ผู้เรียน
4			ด้าน ความสัมพันธ์ ระหว่าง นักเรียนและ ครู	ด้าน กลุ่มเพื่อน	ด้านวิชาการ		ด้าน การบริหาร จัดการ	ด้าน กลุ่ม เพื่อน		ด้าน จัดการ ศึกษา
5			ด้าน ส่งเสริม สุขภาพ	ด้าน การบริหาร			ด้าน การเรียน การสอน			ด้าน จัดการ กิจกรรม ผู้เรียน
6			ด้าน กลุ่ม เพื่อน				ด้าน ปฏิสัมพันธ์			ด้าน กลุ่ม เพื่อน

ตาราง 2 แสดงการสังเคราะห์การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน

การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา	สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561)	อริยา สตราตัน (2556)	พรพิไล ขาญพนา (2559)	ภาณุมาศ ใจชื่อ (2559)	พริศรีย์ วรหาคำ (2554)	จุฑามาศ ชุนหวัณ (2562)	ประวีณา โภควนิช (2559)	วรมน ยาศี (2558)	นฤมาศ เชิดแสง (2558)	Astin (1971)	ความถี่
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพหรืออาคารสถานที่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	9
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		8
สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน			✓	✓			✓	✓		✓	5
สภาพแวดล้อมด้านสุขภาพสิ่งแวดล้อม				✓							1
สภาพแวดล้อมด้านการให้บริการผู้เรียน										✓	1
สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย							✓				1
สภาพแวดล้อมด้านความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู							✓				1
สภาพแวดล้อมด้านการส่งเสริมสุขภาพ			✓								1
สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนรู้					✓					✓	2
สภาพแวดล้อมด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน										✓	1

จากการสังเคราะห์ของนักวิชาการผู้วิจัยได้ใช้ความถี่ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไปในการนำมาเป็นกรอบแนวคิดสภาพและแนวการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน พบว่า การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีปริมาณความถี่เท่ากับ 10 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ปริมาณความถี่เท่ากับ 9 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ปริมาณความถี่เท่ากับ 8 สภาพแวดล้อมด้านสังคม ปริมาณความถี่เท่ากับ 5 จึงได้นำองค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ 3) สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร 4) สภาพแวดล้อมด้านสังคม เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียน

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561, น. 37) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียน มีแผนผังแสดงสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการจัดอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องพยาบาล โรงอาหาร อย่างเป็นสัดส่วน สะอาดและเป็นระเบียบ มีมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักเรียน ในการใช้อาคารเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีห้องเรียนเพียงพอ มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

ให้มีสภาพที่พร้อมใช้งาน มีห้องน้ำห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ สะอาด ปลอดภัย เพียงพอ มีสนามที่เหมาะสม มีอุปกรณ์กีฬาเพียงพอ และตรวจสอบอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามทุกชิ้นให้อยู่ในสภาพที่ดี ปลอดภัยในการใช้งาน มีการจัดภูมิทัศน์สวนหย่อมและปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ให้ร่มรื่นสวยงาม มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา มีการจัดทำข้อมูลการใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างมีระบบและเป็นปัจจุบัน รวมทั้งมีการประเมินผลการใช้ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

จุฑามาศ ชุ่นห้วน (2562, น. 8) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เป็นรูปธรรม เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ แบ่งออกได้เป็น สภาพแวดล้อมในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การเรียนการสอน ในศตวรรษที่ 21 และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทำให้ผู้เรียนและบุคลากร เกิดความรัก ความภูมิใจ และหวงแหนในสถานศึกษา สิ่งชี้วัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะอาด ปลอดภัย

สุรศักดิ์ อรรถจินดา (2563, น. 32-33) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่สร้างขึ้นเองและเกิดขึ้นตามธรรมชาติสามารถสัมผัส ด้วยการมองเห็น และสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ จะเป็นสิ่งที่บอกถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะอาด

ประวีณา โภควณิช (2559, น. 25) ได้ให้ความหมาย การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ บริเวณสถานศึกษาอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ในสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมด้านภูมิทัศน์ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มองเห็นเป็นรูปธรรม บรรยากาศ และความประทับใจที่ดีต่อผู้พบเห็น ได้แก่ บริเวณสถานศึกษา บริเวณที่ตั้งอาคารเรียน บริเวณที่พักผ่อน สวนหย่อม สนามกีฬา สนามเด็กเล่น 2) สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่มองเห็นเป็นรูปธรรม ได้แก่ สิ่งปลูกสร้าง อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ 3) สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัย หมายถึง มาตรการในการดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับความปลอดภัย การให้ความรู้ การรักษาความปลอดภัย การจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย การจัดมาตรการป้องกันอันตราย

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ของสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเป็นประชากรที่ดีของชาติ ให้เป็นผู้มีคุณธรรมคุณภาพ

ทั้งด้านวิชาการ และการพัฒนาบุคลิกภาพ เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาออกไปแล้วอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ และเอาใจใส่ต่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างจริงจัง เช่น ด้านการเรียนการสอน ก็ควรจะอำนวยความสะดวกในเรื่องการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีปัจจุบัน นอกจากนี้ ด้านอาคารสถานที่นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เพราะความปลอดภัยจากการใช้อาคารสถานที่ และโรงฝึกงานอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายได้มากที่สุด รวมไปถึงการบริหารงานด้านสวัสดิการต่าง ๆ เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ สถานที่พักผ่อน ห้องน้ำ ห้องส้วม ควรอยู่ในความเอาใจใส่ของผู้บริหารตลอดเวลา จากเอกสารและแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านอาคารสถานที่ โรงเรียน สรุปได้ว่าเป็นการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ที่เสริมบรรยากาศการเรียนการสอน การพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ต่าง ๆ ให้มีความแข็งแรง คงทน ปลอดภัย จนสภาพแวดล้อมมีความร่มรื่น น่าอยู่ มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการใช้อาคารอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามปรัชญา นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน มีการจัดทำกิจกรรมปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ประกอบด้วย ห้องสมุด อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม มีแสงสว่างพอเพียง และอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปลอดภัย จัดบริเวณต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่นั่งพักผ่อน ที่นั่งเล่น บริเวณด้านหน้าอาคารเรียน จัดที่จอดรถยนต์รถจักรยานยนต์ และจัดการจราจรให้รถเดินทางเดียว การจัดโต๊ะ เก้าอี้ ภายในห้องเรียนและห้องต่าง ๆ ให้ถูกสุขลักษณะ การจัดวางวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้มีความเหมาะสม สวยงาม สะดวกต่อการใช้สอย และจัดสถานที่ออกกำลังกาย ให้กับนักเรียนและบุคลากรทุกคน ได้แก่ บริเวณชั้นล่างอาคารเรียน และบริเวณลานกีฬา

2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตร วิธีสอน การวัดผล ตำรา และเอกสารประกอบการสอนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ เรียนสนุก รักเพื่อน ไม่มีสภาพแห่งการกลัว หวาดผวา วิตกกังวล

สานีลักษณ์ พรหมฮวด (2556, น. 51) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางวิชาการ หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ โดยสถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม เปลี่ยนบรรยากาศกิจกรรมการเรียนรู้จากห้องเรียนไปเรียนในแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้เรียนมีโอกาที่จะแสดงออกและเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจอย่างต่อเนื่อง และควรจัดกิจกรรมทางวิชาการสม่ำเสมอ สามารถปรับตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุฑามาศ ชุ่นห้วน (2562, น. 8-9) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้ สอนสนุกเรียนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครูรักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล นักเรียนเกิดการเรียนรู้มีทักษะสำหรับการทำงาน การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561, น. 46) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สถานศึกษามีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองชุมชน และสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จัดกิจกรรมทางวิชาการให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ มีแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้และสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอ มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนนักเรียนมีส่วนร่วมจัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ครูผู้สอนจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่อบอุ่นเป็นกันเองกับนักเรียน มีแฟ้มข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

แก่นนคร พูนกลาง (2559, น. 37) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดผลประเมินผล ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี สิ่งชี้วัดลักษณะของสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ ได้แก่ ครูมีความกระตือรือร้น ในการเร่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคมรู้จักหาเทคนิคหรือกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนมาช่วยเสริมเปลี่ยนแปลงวิธีสอน เพื่อลดความเบื่อหน่าย ซ้ำซากจำเจ การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดสภาพดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามตัวชี้วัด ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเองให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการเรียนเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิดช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

อารียา สตาร์ตัน (2556, น. 49-50) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์ ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล และเป็นไปตามความต้องการของชุมชน โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และได้รับประสบการณ์ให้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส นำเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคล เร่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตลอดจนการจัดบริการต่าง ๆ ทางวิชาการอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

อัสมา พาริลที (2559, น. 30) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน มีหลักสูตร วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ทางการเรียน การจัดบริการสนับสนุนทางวิชาการทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมและการจัดบริการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะค่านิยมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ และพัฒนาความรู้อย่างเต็มความสามารถและศักยภาพ โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดและแสดงความคิดเห็นผ่านวิธีการสอน บรรยากาศการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน โดยผู้สอนต้องเลือกใช้สภาพแวดล้อมด้านวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดบรรยากาศการเรียนที่เหมาะสม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2553, น. 92) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลและส่งผลทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน คือ

1. การร่วมมือและการแข่งขันของผู้เรียนในชั้นเรียน ประกอบด้วย บรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันแก้ปัญหาการใช้แรงเสริมหรือรางวัล
2. ลักษณะพฤติกรรมและบุคลิกภาพของผู้สอน จะมีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน
3. ความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน คำนึงถึงวัตถุประสงค์การเรียนเป็นหลักสำคัญ
4. ความรู้สึกและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อกลุ่มเพื่อน ผู้สอน และโรงเรียน จะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้

บุญนำ คันชิ่งทอง (2552, น. 30) ได้เสนอแนวทางการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ และแรงจูงใจในการเรียน คือ

1. การสร้างความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน เช่น การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม แผนที่นั่งของนักเรียน
2. การยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงอารมณ์ดี

3. ใช้คำพูดที่แสดงความเมตตา ไม่ใช่วาจาเยาะเย้ยถากถางนักเรียน หรือใช้อำนาจข่มขู่ให้นักเรียนกลัว ครูควรสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในบทเรียน ให้คำ “ชม” มากกว่า “ติ”

4. ให้ความรักความอบอุ่น นักเรียนทุกคนควรจะมีความรู้สึกว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ เป็นที่รักและยอมรับของครูและเพื่อน ๆ ครูจะต้องเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์อันดี โดยต้องพยายามรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

5. ให้ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ โดยครูต้องเอาใจใส่และสอนนักเรียนให้อยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น ไม่ข่มเหงซึ่งกันและกัน

6. ให้ความยุติธรรม มีการปฏิบัติต่อนักเรียนทุกคนด้วยใจเป็นกลาง ไม่อคติอย่างสม่ำเสมอ ต้องพยายามควบคุมอารมณ์ให้ได้ พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

7. ให้ความไว้วางใจและยกย่อง ให้นักเรียนทำงานหรือกิจกรรมที่กำหนดมอบหมาย โดยครูเป็นที่ปรึกษา ให้นักเรียนมีอิสระในการทำงาน เข้าใจตนเอง รับผิดชอบตนเอง และเรียนรู้ด้วยตนเอง

8. มีความไวในการรับรู้อารมณ์ต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ในขณะที่ครูกำลังสอน เมื่อสังเกตเห็นว่านักเรียนไม่สนใจ ครูก็อาจจะเปลี่ยนกิจกรรม หรือเปลี่ยนเทคนิคในการสอน เพื่อให้ทุกคนหันมาสนใจในบทเรียนตามเดิม

9. มีการยอมรับนับถือ ครูเห็นคุณค่าในตัวนักเรียน ยอมรับว่านักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่าและสามารถเรียนได้ ให้โอกาสแสดงความรู้สึก โดยวิธีสอนต่าง ๆ

10. ให้นักเรียนทุกคนมีบทบาทในการสร้างความดี ให้นักเรียนที่เก่งช่วยสอนให้แก่ นักเรียนที่เรียนอ่อน

11. ไม่แสดงพฤติกรรมที่ซ้ำ ครูต้องพยายามเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนไม่ให้ซ้ำ ๆ กันเป็นประจำ เพราะจะทำให้เกิดบรรยากาศที่น่าเบื่อหน่าย

12. ให้แรงเสริมหรือรางวัล ควรมีการให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีจุดเด่นด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึง และตามความเหมาะสม เช่น ชมเชยนักเรียนที่แสดงพฤติกรรมการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่ม เพราะจะทำให้ผู้ได้รับการชมเชยมีความภาคภูมิใจ นักเรียนคนอื่น ๆ ก็จะได้เห็นแบบอย่างที่ดี เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน เป็นการ จัดสภาพแวดล้อม ที่ให้ครูผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม มีความถนัดลุ่มลึกในวิชาที่สอน มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

ระบบการบริหาร เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษา ถ้าระบบการบริหารเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะทำให้นักเรียนนักศึกษา เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที ระบบการบริหารที่ดี ต้องให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู อาจารย์นักเรียน นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ผู้บริหารจะต้องรับฟังเพื่อเป็นข้อพิจารณาในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ทรรศนีย์ วรหาคำ (2554, น. 26) ได้ให้ความหมายของ การจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการโดยวิธีที่หลากหลายเพื่อให้ครูได้มีโอกาสใช้ความสามารถของตนเองเต็มที่ และสามารถอุทิศเวลาปฏิบัติหน้าที่ได้มากพอ ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงรับทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

सानิลักษณ์ พรหมฮวด (2556, น. 51-52) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ หมายถึง ระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้ชัดเจนขึ้น มีการส่งเสริมบุคลากรทำงานร่วมกันในลักษณะต่าง ๆ และมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และความก้าวหน้า รวมทั้งส่งเสริมสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษาและสร้างขวัญกำลังใจให้บุคลากรหลาย ๆ รูปแบบ เช่น มอบหมายงานให้แล้วก็ติดตามถามไถ่ ให้ความช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จัดสวัสดิการต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม

จุฑามาศ ชุ่นห้วน (2562, น. 8) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางการบริหาร หมายถึง การดำเนินการใด ๆ ภายในสถานศึกษาหรือองค์กรให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร ทุกคนในสถานศึกษาหรือองค์กร ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน

สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561, น. 40) ได้ให้ความหมาย สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการมอบหมายหน้าที่บุคลากรในการปฏิบัติงาน แต่ละฝ่ายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ โดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา สร้างบรรยากาศที่ดี ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ มีการจัดสรรงบประมาณ แต่ละฝ่ายงานอย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยคำนึงถึงประโยชน์ในการใช้สอย

อย่างคุ้มค่าสูงสุด มีความตระหนักถึงคุณค่าในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น สวยงาม สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการติดตามและประเมินผล เพื่อการพัฒนาปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา อย่างมีระบบและต่อเนื่อง

Astin (1968, p. 84 อ้างถึงใน จุฑามาศ ชุ่นห้วน, 2562, น. 67) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านการบริหารการจัดการศึกษา หมายถึง นโยบายและระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารภายในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องบริหารไปในทิศทางที่จะทำให้สถานศึกษา เต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งมิตรภาพ กลุ่มเพื่อน ภายในสถานศึกษามีความอบอุ่นมีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ มีความสุขสบายอยากมาทำงาน มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น จะเห็นได้ว่า ระบบการบริหารที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องมีส่วนที่คล่องตัว มีอิสระในการดำเนินการ ทั้งในด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารด้านงบประมาณ และการบริหารด้านวิชาการ การดำเนินการต่าง ๆ ภายในโรงเรียนจะสำเร็จได้ ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรจากการทำงาน อย่างมีระบบ มีใจเอื้อเพื่อ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นมิตรต่อกัน

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการบริหาร ให้มีความสำคัญกับกระบวนการ ดำเนินงานและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันจัดทำขึ้น โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำในกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้พันธกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษาดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สถานศึกษาจะต้อง ดำเนินการกำหนดนโยบายและวางแผนในการดำเนินงาน จัดโครงสร้างในการบริหารงานอย่างเป็น ระบบและมีความคล่องตัว จัดตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ และมอบหมายให้ รับผิดชอบปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในด้านความรู้ความสามารถของคณะครู ผู้ร่วมงานที่สำคัญก็คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นแกนนำในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องใช้ความเป็นผู้นำ และทักษะความเป็นผู้นำในด้านต่าง ๆ ทำการ ติดต่อสื่อสารโดยใช้ช่องทางต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้ผู้ร่วมงาน เกิดความมุ่งมั่นในการทำงาน และมีความสุขในการทำงานขณะเดียวกัน ในกระบวนการบริหารงานก็ ต้องสร้างกระบวนการตรวจสอบควบคุมการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลและปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานอย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่อง

4. สภาพแวดล้อมทางสังคม

สภาพแวดล้อมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อนักเรียนอย่างมากที่กำลังศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ร่างกายและจิตใจ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความอยากรู้อยากเห็นและต้องการความเป็นอิสระ มีการสัมพันธ์กับ

เพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทางด้านความรู้ ทักษะคติ บุคลิกภาพและคุณธรรมของนักเรียนสภาพแวดล้อมสังคม กลุ่มเพื่อนยังมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และ พัฒนาการด้านการเลือกคบเพื่อน

วิลาคินี คูปลัฟฟี (2560, น. 70) กล่าวว่า ได้อ่านงานวิจัยเรื่องหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็ก หรือวัยรุ่นที่มีปัญหาเรื่องพฤติกรรม เช่น ลักขโมย ดิตยาเสพติด ก้าวร้าว สูบบุหรี่ หรือดื่มแอลกอฮอล์ ล้วนติดมาจากการทำตามเพื่อนเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนที่โรงเรียน ถ้าตอนนี้ลูกของคุณ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแต่เพื่อนนิสัยไม่ดี ขอแนะนำว่าการย้ายบ้านก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่พ่อแม่ ควรพิจารณา สาเหตุที่แนะนำเช่นนี้เพราะผู้เขียนเคยอ่านงานวิจัยเรื่อง “การย้ายที่อยู่อาศัยเพื่อสร้าง โอกาส (moving to opportunity)” ซึ่งได้ทำการทดลองใน 5 รัฐของสหรัฐอเมริกา การทดลองนี้ ใช้วิธีสุ่มเลือกโดยแบ่งผู้ทดลองเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง ได้แก่ ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในย่านยากจน จากนั้นแจกคูปองเข้าบ้านฟรีตลอดจนค่าขนย้ายทั้งหมดเพื่อให้ย้ายมาอยู่ในย่านคนมีฐานะ ส่วนอีกกลุ่มคือ กลุ่มคือ กลุ่มควบคุม ซึ่งอาศัยอยู่ในย่านยากจนตามเดิม ผลการทดลองพบว่า เด็กที่อาศัยอยู่กับครอบครัวที่ย้ายมาอยู่ในย่านคนมีฐานะ มีอัตราการถูกจับเรื่องลักขโมยหรือ พฤติกรรมก้าวร้าวน้อยกว่าเด็กอีกกลุ่มอย่างชัดเจน ดังนั้นการย้ายบ้านจึงช่วยให้เด็กออกห่างจาก เพื่อนนิสัยไม่ดีได้ นอกจากนี้ อังกฤษได้ทำการวิจัยขณะยุคบ้านที่อยู่อาศัยที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่ ผู้มีรายได้น้อย (council house) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยวิธีสุ่มทั้งจากครอบครัวที่ถูกบังคับให้ย้ายออกกับ ครอบครัวที่ไม่ถูกบังคับ การวิจัยนี้ทำภายใต้เงื่อนไขสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ผลลัพธ์ที่ได้ พบว่า เด็กที่มีปัญหาเมื่อถูกย้ายออกไปอยู่ห่างพื้นที่คุ้นเคยที่เคยอยู่ เมื่ออยู่โรงเรียนจะมีพฤติกรรม ดีขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การย้ายที่อยู่ทำให้มีเพื่อนใหม่จึงส่งผลให้การดำเนินชีวิตประจำวันของ เด็กเปลี่ยนไปด้วย เมื่อผลกระทบเชิงลบที่ได้จากเพื่อนนิสัยไม่ดีลดลง ย่อมทำให้เด็กกลับมาเป็นตัวของตัวเองง่ายขึ้น พ่อแม่หลายคนคงลังเลและกังวลว่าการย้ายบ้านอาจส่งผลไม่ดีต่อเด็กค่อนข้างมาก แต่หากคิดในแง่ดีการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมเชิงบังคับเช่นนี้อาจช่วยปกป้องชีวิตลูกของคุณก็เป็นได้

จรรยา วรรณเวช (2553, น. 34) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เป็นลักษณะสภาพแวดล้อมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อนักเรียนมาก เพราะกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อ การเปลี่ยนแปลง และพัฒนาความรู้ ทักษะคติ บุคลิกภาพ และคุณธรรม นักเรียนนักศึกษาต้องใช้เวลา ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษา จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน สภาพแวดล้อม ทางด้านปฏิสัมพันธ์จะมีผลต่อการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมกล่าวคือ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น การแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์การเคารพและปฏิบัติตามกฎที่ห้องเรียน กำหนดขึ้น การฝึกฝนดังกล่าว จะทำให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดไป นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ยังส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการแสดง มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้เรียนถึงนิสัยใจคอของเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งมีการแก้ไขและปรับพฤติกรรม

ของตนด้วย นอกจากนี้ ในการจัดสภาพแวดล้อมด้านปฏิสัมพันธ์ ควรต้องคำนึงถึงบรรยากาศแบบประชาธิปไตยด้วย เพราะจะมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลมีความยุติธรรม เคารพในความคิดของผู้อื่น ยอมรับมติของกลุ่มและให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย

เพื่อนเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมาก ในการสร้างเจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้เรียน รองจากครู โดยเฉพาะในวัยรุ่น วัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ผู้เรียนที่มีสุขภาพจิตดี เข้ากับเพื่อนและครูได้ดี มีความรักและเข้าใจเพื่อนชอบโรงเรียน มักจะเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ การมีเพื่อนสนิท จะช่วยเสริมสร้างสุขภาพจิตได้อย่างดีเยี่ยม ถ้ามีเพื่อนสนิทถึงขั้นรู้สึกไว้วางใจ สามารถปรึกษาหารือ ระบายความคับแค้นใจได้ จะทำให้ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว อ้างว้าง รู้สึกมีสังคมของตนเองและเป็นที่ยอมรับ แม้การมีเพื่อนหรือคบเพื่อนจะเป็นสิ่งจำเป็น แต่หากไม่รู้จักแบ่งเวลาหรือรู้จักปฏิเสธ คำชักชวนของเพื่อนบ้างในบางครั้ง ก็อาจจะเสียใจภายหลังได้ จะสังเกตได้นักเรียนที่เรียนเก่งจะคบหาคลุกคลีกับเพื่อน ๆ ที่เรียนเก่งด้วยกัน ส่วนคนที่เรียนอ่อนจะจับกลุ่มกันเอง ขวนกันเที่ยวโดดเรียน หรือมั่วสุม คึกคะนองเพื่อสร้างความเด่นดังแข่งกับกลุ่มที่เรียนดี หลายคนถูกชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เพราะไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน กลัวเพื่อนจะไม่ยอมรับเข้ากลุ่มด้วย (กองกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสังคมกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญ ดังนี้

1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ทักษะเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการแสดงควมมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. ส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน เป็นการส่งเสริมลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น บุคลิกภาพ ความประพฤติ การปรับตัว การดำรงชีวิตในโรงเรียนการเรียน เจตคติ คุณธรรมและจริยธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิตรา พันพิพัฒน์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาในภาพรวมมีระดับปานกลาง มีด้านกายภาพระดับปานกลาง สูงที่สุด ขณะที่ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีด้านวิชาการระดับน้อยสูงที่สุด เช่นเดียวกับ สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมและปัญหาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ส่วนภาพรวมของ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย แต่มีด้านการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขปานกลางสูงที่สุดเช่นกัน จึงกล่าวได้ว่า สถานศึกษาควรมีการตระหนักโดยเน้นการบำรุง ดูแล และใช้ประโยชน์อาคารสถานที่ภายใน ให้เกิดความคุ้มค่าต่อการเอื้อประโยชน์ในการเรียนรู้และพัฒนา รวมไปถึงบริเวณโดยรอบสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรและพัฒนาสภาพแวดล้อมได้อย่างครอบคลุม ครบถ้วนทุกสถานที่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการประสานความร่วมมือ และสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความศรัทธาให้การสนับสนุนตามโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

นิตยา แก่นพุด (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่ พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ การบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในแต่ละด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านการบริหาร ด้านอาคารสถานที่ และด้านการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1.1) การบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก 1.2) การบริหารสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและ รายข้ออยู่ในระดับมาก 1.3) การบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียน กาญจนาอนุเคราะห์ ด้านการบริหาร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก 1.4) การบริหาร สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ด้านกลุ่มเพื่อน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษาขนาดใหญ่ของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ขนาดใหญ่ของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่ของ โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่ของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สุรวัดน์ ขจรวิทย์ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ประวีณา โภควณิช และต้องลักษณะ บัญชรธรรม (2560) ได้ศึกษาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพการดำเนินงานที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ดังนี้ 1) ด้านภูมิทัศน์ จัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่น สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) ด้านความปลอดภัย จัดให้มีสัญญาณไฟสัญญาณกริ่ง ป้ายข้อความสัญลักษณ์ เพื่อเตือนสิ่งที่เป็นอันตราย จุดที่ห้าม 3) ด้านอาคารสถานที่ จัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ 4) ด้านการบริหารจัดการ บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมด้านการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านการเรียนการสอน จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอกับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ตามลำดับ

Green wood (2002 อ้างถึงใน จุฑามาศ ชื่นห้วน, 2562, น. 86) ได้ศึกษาเรื่อง สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลการเรียนดี ระดับ 6 ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีนั้นเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้และการเอาใจใส่ของครู รวมทั้งความไว้วางใจต่อครูของนักเรียน และอีกด้าน คือ นักเรียนที่ประสบความสำเร็จน้อยที่สุด มีความรู้สึกว่า ห้องเรียนของเขาเป็นแบบที่มีการแข่งขัน

พิชญ์สุดา เกณเชียรชาญ (2561) ได้ทำการศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านหนองซากแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่าการจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านหนองซากแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของนักเรียน ด้านการเรียนการสอน และการให้บริการนักเรียน

วิไลวรรณ แก้วถาวร (2561, น. 2) ได้วิจัยศึกษาเรื่องบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ระดับมากเรียงตามลำดับ ดังนี้ สภาพแวดล้อมด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษา ด้านการบริการนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ 2) เปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดกระบี่ จำแนกตามระดับชั้นและจำแนกตามประเภทวิชาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมแตกต่างกับประเภทวิชาบริหารธุรกิจและประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่วนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมและประเภทวิชาคหกรรมไม่แตกต่างกัน

ประยูร อนันต์ตะ (2559, น. 3) ได้ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านกายภาพและการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ถูกสุขลักษณะ รองลงมา คือ ด้านการประสานงานและร่วมมือกับชุมชน ด้านการสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมและด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนผลการเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวม พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Sogoni (2017) ได้ศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในรัฐบาล การวิจัยเป็นแบบกรณีศึกษาเฉพาะตอนใต้ของประเทศเคนยา การวิจัยเรื่องนี้นิยมสภาพแวดล้อมการทำงานไว้หลายด้าน ประกอบด้วย โปรแกรมการให้รางวัล ปัจจัยเกื้อหนุน แบบภาวะผู้นำ และความไหลลื่นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ทั้งนี้ ผู้วิจัยเรื่องนี้ได้แบ่งปัจจัยเกื้อหนุนออกเป็น 2 ด้าน ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICTs) ผลการวิจัยให้ข้อค้นพบที่สำคัญว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของครู และเสนอแนะว่าผู้รับผิดชอบ

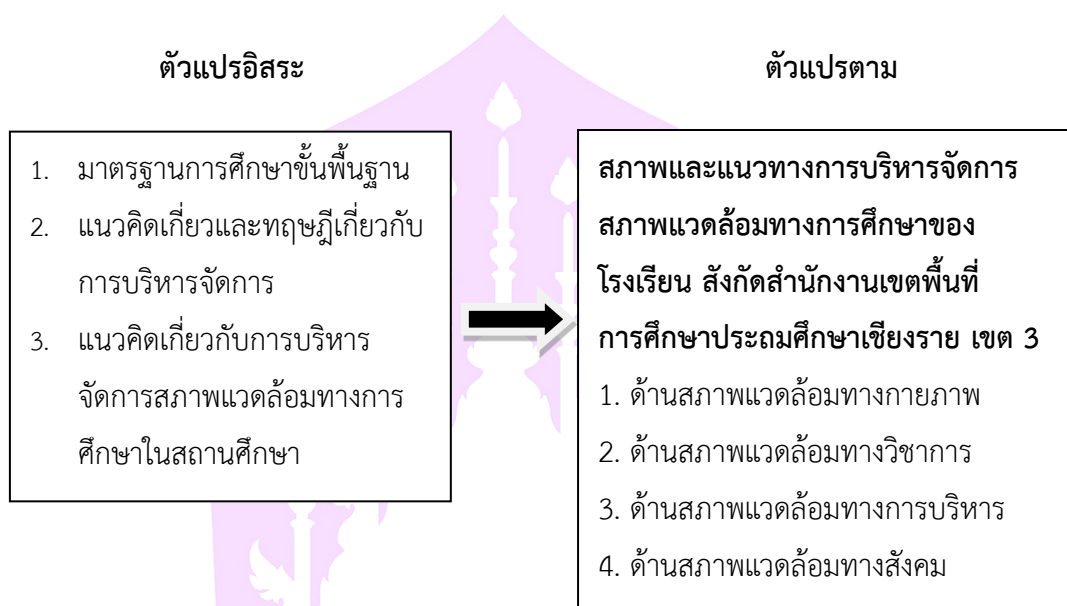
ในการบริหารสถานศึกษาต้องเร่งจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

Hasbay & Altinday (2018) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานครูในระดับของมัธยม ได้ทำการทดสอบปัจจัย 3 อย่าง ได้แก่ ค่าจ้าง สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการบริหารจัดการ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานครูในระดับมัธยมศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาผลกระทบจากปัจจัยทั้งสาม ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ได้องค์ความรู้ว่าการปฏิบัติงานครูอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นจากอิทธิพลของปัจจัยใด เมื่อรู้ในผลเรื่องนี้ย่อมส่งผลต่อไปถึงการปฏิบัติงานของบริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองก็จะได้รับประโยชน์เช่นกัน การศึกษาของ Hasbay & Altinday ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ 3 ข้อ คือ 1) ปัจจัยค่าจ้าง ส่งผลทางตรงและเป็นทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของครู 2) สภาพแวดล้อมการทำงานส่งผลทางตรงและเป็นทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของครู และ 3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการส่งผลทางตรงและเป็นทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานของครู ผลการวิเคราะห์ด้วยแบบการถดถอย (regression) จากตัวแปรอิสระทั้ง 3 ปัจจัย พบว่า สัมประสิทธิ์ตัวกำหนด (determinant coefficient) หรือ r-squared มีค่าเป็น .794 กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของครูมาจากปัจจัยทั้ง 3 79.4% ในขณะเดียวกันก็พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ในเชิงอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของครูสูงสุด ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (standardized coefficients) หรือ Beta เท่ากับ .548 อิทธิพลรองลงมา คือ ปัจจัยสภาพแวดล้อม มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ .304 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ค่าจ้างมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐานเท่ากับ .130

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา จะเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้สถานศึกษาได้พัฒนาการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน และพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต่อไป และในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพ

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
  2. การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
- โดยในแต่ละขั้นตอนมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังที่ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 139 แห่ง รวมทั้งสิ้น 121 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1970, p. 225 อ้างถึงใน ภัทธานิชฐ์ เหมาะะทอง และคณะ, 2561) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษาในแต่ละอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 121 คน

โดยมีรายละเอียดแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

อำเภอ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
แม่จัน	35	32
เชียงแสน	23	22
แม่ฟ้าหลวง	31	29
แม่สาย	29	27
ดอยหลวง	11	11
รวม	129	121

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถามสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม เป็นคำถามที่ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางศึกษาอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางศึกษาอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และหาคุณภาพเครื่องมือโดย ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้ง เกี่ยวกับการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของโรงเรียน และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการสร้างเครื่องมือ โดยจัดทำตารางโครงสร้างและเนื้อหา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ

3.3 สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจน ความถูกต้องของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ดังนี้

3.5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นำฝน กันมา รองคณะบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

3.5.2 ผู้อำนวยการ อนุรักษ์พัฒน์ ทระมา ประธานศูนย์พัฒนาการศึกษาแม่คำแม่ไร่

3.5.3 ว่าที่ ร.ต.เมธี กาบุญคำ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มศึกษานิสิต

3.6 นำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้ โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้มีความตรงตามเนื้อหา รวมถึงการใช้ภาษา

3.6.1 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณา

3.6.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มตัวอย่างที่โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 121 คน

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 121 ชุด ให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กระทำโดยแจกแบบสอบถามทางระบบออนไลน์

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยกำหนดการเก็บข้อมูลภายใน 30 วัน

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้จะประมวลผลในการหาค่าการบริหารการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ส่งผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของประชากร จำแนกตามสถานภาพขนาดของสถานศึกษา และประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้ ค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

5.2 วิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยรวมและรายด้านเสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121)

4.51–5.00 แปลความหมายว่า มีสภาพการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 แปลความหมายว่า มีสภาพการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 แปลความหมายว่า มีสภาพการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 แปลความหมายว่า มีสภาพการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 แปลความหมายว่า มีสภาพการดำเนินการจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

6.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน โดยเป็นผู้ที่รับผิดชอบนโยบายเกี่ยวกับการจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน โดยเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลงานหรือได้รับรางวัลในเรื่องการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา

กลุ่มที่ 3 ครูผู้สอน จำนวน 2 คน โดยเป็นครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดูแลงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน และมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร 4) ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

6.3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 6 คน

6.3.2 นัดหมายเวลาในการเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสัมภาษณ์

6.3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง

6.3.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอน ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ตาราง 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	73	60.33
หญิง	48	39.67
รวม	121	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	34	28.09
5-10 ปี	47	38.85
มากกว่า 10 ปี	40	33.05
รวม	121	100.00

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
ขนาดโรงเรียน		
โรงเรียนขนาดเล็ก	39	32.23
โรงเรียนขนาดกลาง	72	59.50
โรงเรียนขนาดใหญ่	8	6.62
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	2	1.65
รวม	121	100.00

จากตาราง 4 พบว่า ผลการแสดงผลการดำเนินงานกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 121 คน พบว่า 1) เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศชาย จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 60.33 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศหญิง จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 39.66 2) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 38.84 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.05 และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 28.09 และ 3) เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 72 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.23 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.61 และผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.65 ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวม

ที่	การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ของโรงเรียน	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	4.31	0.62	มาก	3
2	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	4.27	0.61	มาก	4
3	ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร	4.32	0.54	มาก	2
4	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	4.37	0.61	มาก	1
รวม		4.31	0.59	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร ($\bar{X} = 4.32$) และด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.31$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษาจัดแผนผังแสดงเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.62	0.64	มากที่สุด	1
2	สถานศึกษาจัดให้มีอาคารเรียน และอาคารประกอบ ที่เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	4.47	0.57	มาก	4
3	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม และถูกสุขลักษณะ	4.04	0.63	มาก	8

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
4	สถานศึกษามีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างชัดเจน	4.04	0.63	มาก	9
5	สถานศึกษาจัดให้มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ	4.40	0.71	มาก	5
6	สถานศึกษามีการจัดห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและบุคลากร	4.60	0.71	มากที่สุด	3
7	สถานศึกษามีการปรับห้องเรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.80	มาก	6
8	สถานศึกษาใช้อุปกรณ์เครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ดี และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน	4.00	0.56	มาก	10
9	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.61	0.48	มากที่สุด	2
10	สถานศึกษาจัดให้มีเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน	4.05	0.56		7
รวม		4.31	0.62	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดแผนผังแสดงเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ดี และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	4.05	0.64	มาก	9
2	สถานศึกษามีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติงาน	4.53	0.75	มากที่สุด	2
3	สถานศึกษาจัดให้มีการส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นไปตามศักยภาพ	4.41	0.79	มาก	4
4	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.21	0.62	มาก	6
5	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.58	0.69	มากที่สุด	1
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาของผู้เรียน	4.48	0.63	มาก	3
7	สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้เรียน	4.04	0.56	มาก	10
8	สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.24	0.51	มาก	5
9	สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	0.45	มาก	7
10	สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง	4.12	0.55	มาก	8
รวม		4.27	0.61	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.57$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้เรียน ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารจัดโครงสร้างการบริหารที่เป็นปัจจุบัน แสดงการมอบหมายงาน และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน	4.43	0.57	มาก	4
2	ผู้บริหารกำหนดแนวปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.20	0.51	มาก	8
3	ผู้บริหารมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ ตรงกับความรู้ และความสามารถของบุคลากร	4.29	0.53	มาก	6
4	ผู้บริหารมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับ สภาพและปัญหาของสถานศึกษา	4.45	0.56	มาก	3
5	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วม ในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน	4.01	0.58	มาก	10
6	ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดี ก่อให้เกิด ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	4.23	0.60	มาก	7
7	ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	4.03	0.56	มาก	9
8	ผู้บริหารมีการติดตาม ตรวจสอบสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	4.47	0.70	มาก	2
9	ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.57	0.57	มากที่สุด	1

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
10	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วม การเสนอแนะแนวทางบริหารงานของสถานศึกษา	4.35	0.66	มาก	5
รวม		4.32	0.54	มาก	

จากตาราง 8 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.47$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม พัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งในด้าน ความรู้ทักษะเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ สิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดี เป็นผู้รับฟังที่ดี	4.40	0.61	มาก	4
2	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	4.49	0.54	มาก	2
3	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการแสดง ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.33	0.73	มาก	7

ตาราง 9 (ต่อ)

ที่	ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม	(n = 121)		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
4	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย	4.27	0.73	มาก	10
5	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี เรียนรู้อย่างมีความสุข	4.28	0.62	มาก	9
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม	4.31	0.67	มาก	8
7	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนได้รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลมีความยุติธรรม เคารพในความคิดของคนอื่น	4.38	0.76	มาก	6
8	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพของตนเองตามความถนัดและความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.43	0.60	มาก	3
9	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.40	0.51	มาก	5
10	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ	4.50	0.51	มาก	1
รวม		4.37	0.62	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ($\bar{X} = 4.49$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษานำเสนอผลการศึกษานำเสนอผลการศึกษานำเสนอผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในส่วนนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสร้างข้อสรุป โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ด้านที่ 1 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีแนวทาง ดังนี้

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษาให้เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและสุขภาวะของบุคลากรทางการศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีควรคำนึงถึงความปลอดภัย อย่างเช่น การตรวจสอบโครงสร้างอาคารเรียนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัย การจัดให้มีเส้นทางการเดินที่ชัดเจนและปลอดภัย เช่น บันไดมีราวจับ พื้นไม่ลื่น มีป้ายเตือนบริเวณที่อาจเกิดอุบัติเหตุ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดต่อคุณภาพการศึกษาและชีวิตของผู้เรียน...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีในสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัย สะอาด ถูกสุขอนามัย สนับสนุนการเรียนรู้ และส่งเสริมสุขภาวะของนักเรียนและบุคลากร การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษาควรเน้น ความปลอดภัย ความสะอาด และการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยควรมีโครงสร้างที่มั่นคง ระบบสุขอนามัยที่ดี แสงสว่างและอากาศถ่ายเทเพียงพอ รวมถึงการสร้าง บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิ มีสุขภาพดี และมีความสุขในการเรียนรู้ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาโดยรวมดีขึ้น โรงเรียนจึงควรพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมที่ดีควรมีความปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 วันที่ 9 มกราคม 2568

“...สภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจของนักเรียน โรงเรียนจึงควรพัฒนา ปรับปรุง และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคต...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 วันที่ 9 มกราคม 2568

ด้านที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

“...สภาพแวดล้อมทางวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีผู้บริหารควรคำนึงถึง หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และระบบสนับสนุนทางวิชาการ...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีต้องเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การพัฒนาครูและบุคลากร การจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การดูแลนักเรียนแบบองค์รวม การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดี ต้องส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปลูกฝังแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และใช้การประเมินผลที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้เด็กนักเรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และพร้อมเผชิญกับความท้าทายในโลกอนาคต...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีต้อง สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก พัฒนาทักษะการสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ปรับการเรียนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล และ

สร้างความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวกับโลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทางวิชาการที่ดีต้อง ส่งเสริมทักษะดิจิทัล กระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ฝึกทักษะการจัดการตนเอง และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการแก้ปัญหาในชีวิตจริง การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 วันที่ 9 มกราคม 2568

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทางวิชาการที่ดีต้องมีระบบโค้ชและที่ปรึกษา สนับสนุนการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริง ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาและจิตใจ ปรับการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น และพัฒนาทักษะการตั้งเป้าหมายและการประเมินผลตนเอง แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรอบด้าน มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิตเพื่อเผชิญกับโลกยุคใหม่ อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 วันที่ 9 มกราคม 2568

ด้านที่ 3 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

“...การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทางการบริหารที่ดีต้องอาศัยการวางแผนที่เป็นระบบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุด นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม จะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น การบริหารที่มีประสิทธิภาพจึงไม่เพียงช่วยให้โรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ยังส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในระยะยาว...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...การบริหารโรงเรียนที่ดีต้องมีการวางแผนเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระยะยาว...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...การจัดการที่ดีต้องมีการวางแผนเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม พัฒนาบุคลากรนำเทคโนโลยีมาใช้ และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้ โรงเรียนควรปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบันและอนาคต...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...การบริหารจัดการที่ดีต้องมีการวางแผนเป็นระบบ บริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งนี้ โรงเรียนต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของนักเรียนและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...การบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนที่เป็นระบบ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาใช้ สนับสนุนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน นอกจากนี้ ควรมีการติดตามผลและปรับปรุงแนวทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ในอนาคต...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 วันที่ 9 มกราคม 2568

“...การบริหารที่ดีต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างโรงเรียนที่มีคุณภาพ รองรับความต้องการของนักเรียน และพัฒนาการศึกษาสู่นาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 วันที่ 9 มกราคม 2568

ด้านที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

“...การบริหารสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนความร่วมมือ ส่งเสริมสุขภาวะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการป้องกันปัญหาความขัดแย้ง และการส่งเสริมความเสมอภาคในโรงเรียน นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จะช่วยให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ที่นักเรียนสามารถเติบโตได้อย่างมีความสุขและพัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...การบริหารสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนที่ดีต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนสุขภาวะ ส่งเสริมคุณธรรม และสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัย น่าอยู่ และช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคม...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 วันที่ 7 มกราคม 2568

“...สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีในโรงเรียนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนสุขภาวะของนักเรียนและบุคลากร ลดปัญหาสังคม และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกฝ่าย โรงเรียนควรสร้าง

วัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความเท่าเทียม และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การบริหารจัดการที่ดี ต้องมีความเป็นระบบและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้โรงเรียนเป็น สถานที่ที่นักเรียนสามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีจะช่วยให้นักเรียนมีความสุข รู้สึกปลอดภัย และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การสร้างสังคมที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน ส่งเสริมคุณธรรม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงทั้งในด้านวิชาการและทักษะการใช้ชีวิตในสังคม...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 วันที่ 8 มกราคม 2568

“...แนวทางบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนที่ดีต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนสุขภาวะทางจิตใจ ส่งเสริมคุณธรรม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โรงเรียนที่สามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้นักเรียนเติบโตได้อย่างมั่นคงทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิตในสังคม...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 วันที่ 9 มกราคม 2568

“...โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ลดปัญหาทางสังคม สนับสนุนสุขภาวะของนักเรียน และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การจัดการอย่างมีระบบ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนเติบโตอย่างมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี...”

ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 วันที่ 9 มกราคม 2568

บทที่ 5

บทสรุป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วัดคุณภาพเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผล ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอในส่วนนี้เป็นการนำเสนอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านสภาพแวดล้อมทางบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้าน ผลปรากฏว่า

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย

1.2 ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุน และอำนวยความสะดวก

ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากร ในสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดแผนผังแสดงเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน รองลงมา คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ดี และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน

1.4 ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย รองลงมา คือ สถานศึกษามีการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษา มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้เรียน

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน ด้าน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.1.1 การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษาให้เหมาะสมเป็นปัจจัย สำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและสุขภาวะของบุคลากรทางการศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีควรคำนึงถึงความปลอดภัย อย่างเช่น การตรวจสอบโครงสร้างอาคารเรียน และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพแข็งแรง ปลอดภัย การจัดให้มีเส้นทางการเดินที่ชัดเจนและ ปลอดภัย เช่น บันไดมีราวจับ พื้นไม้ลิ้น มีป้ายเตือนบริเวณที่อาจเกิดอุบัติเหตุ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี ที่สุดต่อคุณภาพการศึกษาและชีวิตของผู้เรียน

2.1.2 แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีในสถานศึกษา ควรมุ่งเน้นให้เกิดความปลอดภัย สะอาด ถูกสุขอนามัย สนับสนุนการเรียนรู้ และส่งเสริมสุขภาวะของ นักเรียนและบุคลากร การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องอาศัย ความร่วมมือจากทุกฝ่ายในโรงเรียน

2.1.3 การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในสถานศึกษา ควรเน้น ความปลอดภัย ความสะอาด และการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยควรมีโครงสร้างที่มั่นคง ระบบสุขอนามัย ที่ดี แสงสว่างและอากาศถ่ายเทเพียงพอ รวมถึงการสร้าง บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.1.4 การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิ มีสุขภาพดี และมีความสุขในการเรียนรู้ ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาโดยรวมดีขึ้น โรงเรียนจึงควรพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2.1.5 การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมที่ดีควรมีความปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2.1.6 สภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมสุขภาพทางกายและจิตใจของนักเรียน โรงเรียนจึงควรพัฒนา ปรับปรุง และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคต

2.2 แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

2.2.1 สภาพแวดล้อมทางวิชาการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดี ผู้บริหารควรคำนึงถึงหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ และระบบสนับสนุนทางวิชาการ

2.2.2 การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดีต้องเน้นการพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การพัฒนาครูและบุคลากร การจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ การดูแลนักเรียนแบบองค์รวม การสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2.3 การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดี ต้องส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปลูกฝังแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และใช้การประเมินผลที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และพร้อมเผชิญกับความท้าทายในโลกอนาคต

2.2.4 การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดี ต้องสนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก พัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ปรับการเรียนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล และสร้างความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถปรับตัวกับโลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทางวิชาการที่ดี ต้องส่งเสริมทักษะดิจิทัล กระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนาภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ฝึกทักษะการจัดการตนเอง และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการแก้ปัญหาในชีวิตจริง การดำเนินการเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และความสามารถในการปรับตัวให้เหมาะสมกับอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2.2.6 การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทางวิชาการที่ดีต้องมีระบบโค้ชและที่ปรึกษา สนับสนุนการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริง ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาและจิตใจ ปรับการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น และพัฒนาทักษะการตั้งเป้าหมายและการประเมินผลตนเอง แนวทางเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรอบด้าน มีความพร้อมทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิตเพื่อเผชิญกับโลกยุคใหม่อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ

2.3 แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร

2.3.1 การจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาทางการบริหารที่ดี ต้องอาศัยการวางแผนที่เป็นระบบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงสุด นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม จะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น การบริหารที่มีประสิทธิภาพจึงไม่เพียงช่วยให้โรงเรียนดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ยังส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในระยะยาว

2.3.2 การบริหารโรงเรียนที่ดีต้องมีการวางแผนเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้โรงเรียนสามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้นในระยะยาว

2.3.3 การจัดการที่ดีต้องมีการวางแผนเป็นระบบ ใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาใช้ และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งนี้ โรงเรียนควรปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบันและอนาคต

2.3.4 การบริหารจัดการที่ดีต้องมีการวางแผนเป็นระบบ บริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ทั้งนี้ โรงเรียนต้องมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถรองรับความต้องการของนักเรียนและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุด

2.3.5 การบริหารจัดการโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องมีการวางแผนที่เป็นระบบ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาบุคลากร นำเทคโนโลยีมาใช้ สนับสนุนความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และสร้างความปลอดภัยให้กับนักเรียน นอกจากนี้ ควรมีการติดตามผลและปรับปรุงแนวทางการบริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศได้ในอนาคต

2.3.6 การบริหารที่ดีต้องมีการวางแผนที่ชัดเจน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า พัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างโรงเรียนที่มีคุณภาพ รองรับความต้องการของนักเรียน และพัฒนาการศึกษาสู่อนาคตอย่างมั่นคงและยั่งยืน

2.4 แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม

2.4.1 การบริหารสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนความร่วมมือ ส่งเสริมสุขภาวะ และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงการป้องกันปัญหาความขัดแย้งและการส่งเสริมความเสมอภาคในโรงเรียน นอกจากนี้ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จะช่วยให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ที่นักเรียนสามารถเติบโตได้อย่างมีความสุขและพัฒนาไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม

2.4.2 การบริหารสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนที่ดีต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนสุขภาวะ ส่งเสริมคุณธรรม และสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ปลอดภัย น่าอยู่ และช่วยพัฒนานักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคม

2.4.3 สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีในโรงเรียนช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนสุขภาวะของนักเรียนและบุคลากร ลดปัญหาสังคม และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกฝ่าย โรงเรียนควรสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความเท่าเทียม และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การบริหารจัดการที่ดีต้องมีความเป็นระบบและสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียน สามารถเติบโตได้อย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

2.4.4 โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีจะช่วยให้ นักเรียนมีความสุข รู้สึกปลอดภัย และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ การสร้างสังคมที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน ส่งเสริมคุณธรรม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงทั้งในด้านวิชาการและทักษะการใช้ชีวิตในสังคม

2.4.5 แนวทางบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนที่ดีต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สนับสนุนสุขภาวะทางจิตใจ ส่งเสริมคุณธรรม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โรงเรียนที่สามารถสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ดี จะช่วยให้นักเรียนเติบโตได้อย่างมั่นคงทั้งด้านวิชาการและทักษะชีวิตในสังคม

2.4.6 โรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดีต้องเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ลดปัญหาทางสังคม สนับสนุนสุขภาวะของนักเรียน และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน การจัดการอย่างมีระบบและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนเติบโตอย่างมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการศึกษาสภาพทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและความเอาใจใส่ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อภิบาล สุวรรณโคตร (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา หนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ยังสอดคล้องกับ อุไรพร นครธรรม (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และด้านภูมิทัศน์มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สะเทือน สรรพจักร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพละงู พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพละงู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษาเป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ และอภิปรายผลรายด้านได้ ดังนี้

1.1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการบริหารงบประมาณที่ดี ทำให้สามารถจัดซื้ออุปกรณ์ ซ่อมแซม และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งผู้บริหารให้ความสำคัญกับความสะอาด ความปลอดภัย และความสวยงามของโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการบำรุงรักษาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ นิลสุวรรณ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริม

การเรียนรู้ของผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพละงู พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยการอาชีพละงู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษาและด้านอาคารสถานที่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ อรรถจินดา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงด้านการจัดห้องสุขา ห้องเรียน บริเวณโรงเรียน และอาคารเรียน

1.2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการปรับปรุงและพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อผู้เรียน เช่น กิจกรรมทางวิชาการ โครงการส่งเสริมการอ่าน การแข่งขันทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับ อุไรพร นครธรรม (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อม และแนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ทั้งในด้านภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ความปลอดภัย การบริหารจัดการการเรียนการสอน และปฏิสัมพันธ์ของบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชัชวรินทร์ เจริญศรี (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเกาะจันทร์พิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน สังคมกลุ่มผู้เรียน อาคารสถานที่ และการให้บริการ และยังสอดคล้องกับ นิชาภา เจริญรวย (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ตามลำดับ

1.3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและเข้าใจถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมทางการบริหาร จะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้มีมาตรฐานสูงขึ้นได้ การที่ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำที่ดี มีแนวคิดเชิงรุก และสามารถบริหารจัดการองค์กรด้วยหลักธรรมาภิบาล ย่อมทำให้โรงเรียนมีความเป็นระเบียบ มีระบบงานที่ชัดเจน และเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน อีกทั้งผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร จะมีการจัดอบรม สัมมนา และกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลให้บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น และเกิดความพึงพอใจในการทำงาน อันจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อม

ในการบริหารที่ดีและมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้อง รุ่งนภา คนเล (2553) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมด้านการบริหารเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะเป็นกระบวนการบริหารที่ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนในทุก ๆ ด้าน ต้องมีการวิเคราะห์และวางแผนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าและเกิดประสิทธิผลสูงสุด เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การและสอดคล้องกับ สุนันทา อภิบุญสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ณัฐฉิ ศิริบุญเรือง (2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.4. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวคิดของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่มีความสุขและปลอดภัย โดยการออกนโยบายที่มุ่งเน้นให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และบุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีการสื่อสารที่ดี และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผย ซึ่งสอดคล้องกับ วิไลวรรณ แก้วถาวร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมด้านสังคมและกลุ่มเพื่อนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

2.1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่า การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนและสุขภาวะของบุคลากร โดยควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัย เช่น ตรวจสอบโครงสร้างอาคารเรียน เส้นทางเดินที่ชัดเจน และมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมสุขอนามัยและความสะอาดของโรงเรียน พร้อมทั้งสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทดี และ

มีพื้นที่ส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนควรเป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดต่อคุณภาพการศึกษา สภาพแวดล้อมที่ดีไม่เพียงช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิและสุขภาพดีขึ้น แต่ยังส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับความต้องการของนักเรียนและสังคมในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ ญัตติฯ อนุสัญญา (2558) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมึบทบาทในการบริหารสิ่งแวดล้อมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมกายภาพในด้านจัดบรรยากาศห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านอาคารเรียน อาคารประกอบ และพื้นที่โรงเรียนสะอาดปลอดภัย ด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ญัตติฯ อนุสัญญา (2558) พบว่า ผู้เรียนเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่จัดไว้อย่างเหมาะสม ก็จะรู้จักสำรวจอยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้นโดยเฉพาะถ้ามีการจัดโต๊ะเก้าอี้ของนักเรียนอย่างมีวัตถุประสงค์ จะช่วยให้การควบคุมชั้นเรียนมีระบบระเบียบ และง่ายสำหรับผู้สอนมากขึ้น

2.2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ พบว่า การจัดการสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียน โดยผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับหลักสูตรที่ทันสมัย การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และการพัฒนาครู รวมถึงการจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้แนวทางสำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และปลูกฝังแนวคิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ และใช้การประเมินผลที่พัฒนาศักยภาพผู้เรียน พัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมทักษะดิจิทัล กระตุ้นแรงจูงใจ พัฒนาภาวะผู้นำ และเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริง มีระบบโค้ชและที่ปรึกษา สนับสนุนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และพัฒนาทักษะการตั้งเป้าหมาย แนวทางเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และความสามารถในการปรับตัว เพื่อเผชิญกับโลกอนาคตได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วรปภา โพธิ์สุ (2556) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนตามแต่ละบุคคล เพื่อเน้นกระบวนการคิดและมุ่งพัฒนาศักยภาพผู้เรียน พัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รวมถึงจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล อีกทั้งยังสอดคล้องกับ อาริยา สดาร์ตัน (2556) ได้ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี ด้านวิชาการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีการเสริมแรงนักเรียนในการเรียนด้วยการให้รางวัลหรือชมเชยและส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน

2.3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร พบว่า แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนในด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารของผู้บริหารนั้น ควรมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากครู บุคลากรทางการศึกษานักเรียน และผู้ปกครอง การบริหารงานต้องยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อให้เกิดความไว้วางใจจากทุกฝ่าย ผู้บริหารควรใช้แนวทางการบริหารเชิงรุก โดยนำข้อมูลและเทคโนโลยีมาช่วยในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ การบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน บรรยากาศในการบริหารที่ดีควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรมหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากร เพื่อให้เกิดความรักในองค์กรและมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่งนภาคนเล (2553) กล่าวสภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นกระบวนการบริหารที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนในทุกมิติ จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์และวางแผนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ตลอดจนก่อให้เกิดผลลัพธ์สูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยังสอดคล้องกับ เลิศศักดิ์ คำปลิว (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนด้านการบริหารเป็นการดำเนินการในโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร และจัดระบบการทำงานการบังคับบัญชาที่มีความเป็นกันเอง มีความเป็นประชาธิปไตย บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารและตัดสินใจ

2.4. ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม พบว่า แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนในด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้บริหาร ควรมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยรอบ ผู้บริหารต้องเป็นศูนย์กลางในการสร้างความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในโรงเรียน และระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกคนที่เกี่ยวข้อง การบริหารที่ดีต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และ

นักเรียนมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความภาคภูมิใจในสถาบันของตนเอง นอกจากนี้ ควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความสามัคคี การช่วยเหลือเกื้อกูล และการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมโดยรวม โดยที่ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาชีพของครูและบุคลากร สนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และองค์กรภายนอก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น หน่วยงานท้องถิ่น องค์กรภาครัฐและเอกชน จะช่วยให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพงษ์ อุบลพงษ์ (2553) กล่าวว่า ผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีพละงูให้ความสำคัญกับการบริหารสภาพแวดล้อมด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน เนื่องจากกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญต่อนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโต ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่ออยู่ในโรงเรียนการศึกษาต้องมีความสัมพันธ์กับเพื่อนอย่างมาก กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะคติ บุคลิกภาพ และคุณธรรมของตัวนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่วนของสถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องเล่น อยู่ในสภาพที่ดี และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยที่ต่ำที่สุด ควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงและพัฒนาอุปกรณ์เครื่องเล่นให้มีมาตรฐานที่เหมาะสมและปลอดภัยมากขึ้น สถานศึกษาควรดำเนินการตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์เครื่องเล่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มั่นใจว่าอยู่ในสภาพที่ดี ไม่มีชำรุดหรือเสื่อมสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อนักเรียน การบำรุงรักษาควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และหากพบอุปกรณ์ที่ชำรุด ควรซ่อมแซมหรือเปลี่ยนใหม่โดยเร็วที่สุด นอกจากนี้ ควรมีแนวทางกำกับดูแลการใช้งานอย่างเหมาะสม เช่น การจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแลขณะเด็กใช้อุปกรณ์ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งานที่ถูกต้อง

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ส่วนของสถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ควรมีการพัฒนาและเพิ่มสื่อการเรียนการสอน

ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และเทคโนโลยีที่ใช้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน โรงเรียนอาจเริ่มจากการสำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับสื่อที่มีอยู่ในปัจจุบันว่ามีข้อจำกัดหรือปัญหาอย่างไร รวมถึงสอบถามว่ามีความต้องการสื่อรูปแบบใดเพิ่มเติม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับหลักสูตรและบริบทของโรงเรียน โดยอาจบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สื่อดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ หรืออุปกรณ์เสริมที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน โดยเฉพาะในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งอาจมีความแตกต่างทางด้านสังคม วัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ การศึกษาที่เน้นไปที่ความแตกต่างเหล่านี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ได้ดียิ่งขึ้น

2. ควรให้ความสำคัญคือการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา เนื่องจากบริบทของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อาจมีลักษณะของความร่วมมือจากชุมชนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น การวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่บทบาทของผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้เห็นถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาและสนับสนุนโรงเรียนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*.
กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2550). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. คลังนานาวิทยา.
- แก่นนคร พูนกลาง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ขวัญเรือน ภาคบุบผา. (2559). *การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษา นครนายก*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี].
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีแนวปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา*. บัค พอยท์.
- จิตรา พันพิพัฒน์. (2564). *กลยุทธ์การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดส านักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาแพงเพชรเขต 1 และ 2*. *วารสารชุมชนวิจัย*, 16(2), 162-176.
- จุฑามาส ชุ่นห้วน. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- ฉันทนา บุญพุ่ม. (2558). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี].
- ณัฐนนท์ คำชาย. (2562). *การบริหารจัดการงานกิจกรรมนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน. เทพ บดินทร์วิทยาเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่].
- ณัฐภาค อุทโท. (2558). *การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ณิศดา ณาภัสณัฐ. (2558). *สภาพแวดล้อมสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี].

- พรรคณีย์ วรหาคำ. (2554). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน
วัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิพย์ภาภรณ์ ใจวัน และสุทธิพงษ์ หกสุวรรณ. (2562). สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภาษาจีนสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4ในยุคศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่ง
สุวรรณภูมิ, 5(1), 150-161. [https://so04.tci-
thaijo.org/index.php/svittj/article/view/194536/136902](https://so04.tci-thaijo.org/index.php/svittj/article/view/194536/136902)
- ธเนศ ขำเกิด. (2553). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. วารสารวิทยาจารย์, 88(2),
18-20.
- ธร สุนทรายุทธ. (ม.ป.ป.). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. เนติกุลการพิมพ์.
- นรา สมประสงค์ และเสวี ลาซโรจน์. (2550). หน่วยที่ 9 การบริหารสภาพแวดล้อมใน สถานศึกษา.
เอกสารการสอนชุด วิชาการจัดการสถานศึกษา. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นฤนาด เขิตแสง. (2558). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล
จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุ
ราษฎร์ธานี].
- นิชาภา เจริญรอย. (2566). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.
วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 10(5), 74-84.
- นิตยา แก่นพุ่ม. (2563). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียน
กาญจนนา. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). หลักการบริหารการศึกษา. ตรีงูไทย.
- นิพนธ์ วรรณเวช. (2548). การวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัด การศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษาในสถาบันราชภัฏ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- เบญจพร ธัญญาวุฒิ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของ โรงเรียน
พนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดส านักงานเขตพื้นที่ การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ปฎิคม พงษ์ประเสริฐ. (2550). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการในโรงเรียนเทศบาล
สังกัดเทศบาลเมืองนครนายก. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ].

- ประภาพรณ รักเลี้ยง. (2556). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. สำนักพิมพ์, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ประยูร อนันต์ตะ. (2559). *การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี].
- ประวีณา โภควณิช และต้องลักษณ์ บุญธรรม. (2560). *ความต้องการจำเป็นของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- ประวีณา โภควณิช. (2559). *แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- ประเวศ เวชชะ. (2559). *การบริหารหลักสูตร การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ประเสริฐ ตานตระกุล. (2550). *การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดฤกษ์ทรายสามัคคี หมู่ 1 ตำบลวังยาง อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร].
- พรพิไล ชาญพนา. (2559). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีในการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 5). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชญ์สุตา เกณเขียวชาญ. (2561). *การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเทศบาล 1 บ้านหนองชากแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ภัทรานิษฐ์ เหมาะะทอง, วนิดา ทองโคตร และสุพรรณณี อึ้งปัญญาตวงค์. (2560). *การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane*.
http://sc2.kku.ac.th/stat/statweb/images/Eventpic/60/Seminar/01_9_Yamane.pdf

- มยุรี สิงห์โทราช. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่ม โรงเรียนบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2545). การจัดการคุณภาพ: จาก TQC ถึง TQM, ISO 9000 และการประกันคุณภาพ. บพิธการพิมพ์.
- เลิศศักดิ์ คำปลิว. (2551). การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].
- วรภา โพธิ์สุ. (2556). การจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลบางกระดี สังกัดเทศบาล ตำบลบางกระดี อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, วิทยาลัยทองสุข].
- วรมน ยาดี. (2558). การศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจันทเขตลุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาเขต 2. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2553). นวัตกรรมการเรียนรู้ในกระบวนการเรียนรู้ใหม่ [เอกสารประกอบการบรรยาย]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชาญ สุวรรณวงษ์. (2549). การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 ตามการรับรู้ของครู. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- วิจิต เทพประสิทธิ์. (2558). การจัดการสภาพแวดล้อมในห้องเรียน. แสงจันทร์การพิมพ์.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2545). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น: สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. โพรเพซ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8). ทิพย์วิสุทธิ์.
- วิไลวรรณ แก้วถาวร. (2561). การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดกระบี่. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในหลักวิชาชีพทางการศึกษา. พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- สะเทือน สรรพจักร. (2565). การบริหารกิจกรรมชมรมวิชาชีพแบบมีส่วนร่วม ตามระเบียบองค์การนักวิชาชีพในอนาคตแห่งประเทศไทย วิทยาลัยอาชีวศึกษาภูเก็ต. [รายงานวิจัย, วิทยาลัย

- อาชีพศึกษากู้ภัย]. <https://www.phuketvc.ac.th/wp-content/uploads/2022/07/18056301.pdf>
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2550). *การจัดการ: จากมุมมองนักรับบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จีพีซีเบอร์พริ้นท์.
- สุภาวดี ทองสำฤทธิ์. (2561). *การศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- สุรศักดิ์ อรรถจินดา. (2563). *การจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วไป และภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- อนุรักษ์ ทองสุขโขวงศ์. (2555). *การบัญชีต้นทุนเพื่อการบริหาร*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิบาล สุวรรณโคตร และสมหญิง จันทร์ไทย. (2563). *การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2*. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(7), 73-86.
- อัสม่า พาริลที. (2559). *การจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาจังหวัดสงขลา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่].
- อารีญา สตาร์ตัน. (2556). *การจัดการสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- อุไรพร นครธรรม. (2566). *การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มเครือข่ายศรีเชียงใหม่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 3(1), 129-144. <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU/article/view/1146>
- Hasbay, D., & Altinday, E. (2018). Factors that affect the performance of teachers working in secondary-level education. *Academy of educational leadership journal*, 22(1), 1-19.
- Sogoni, E. C. (2017). *Influence of work environment on teacher performance in public secondary schools: A case study of Bungoma South Subcounty, Kenya*. The research project for Master of Arts, The University of Nairobi.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา รองคณะบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. นายณัฐทนต์ ทะระมา ผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนบ้านแม่คำ (ประชานุเคราะห์)4
3. ว่าที่ ร.ต.เมธี กาบญักษา ผู้อำนวยการกลุ่มศึกษานิเทศก์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ภาคผนวก ข แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้รับไว้เป็นความลับ ไม่ส่งผลกระทบต่อ ใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่าน แบบสอบถามชุดนี้ มี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา โดยมีข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1 เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 30 ปี

30 ปีขึ้นไป-40 ปี

40 ปีขึ้นไป-50 ปี

50 ปีขึ้นไป-60 ปี

3. ระดับการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ครู
- รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา
- ผู้บริหารสถานศึกษา

5. ท่านปฏิบัติงานในสถานศึกษานี้เป็นระยะเวลา

- น้อยกว่า 1 ปี
- 1 ปีขึ้นไป-5 ปี
- 6 ปีขึ้นไป-10 ปี
- 11 ปีขึ้นไป-15 ปี
- 15 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2: สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

คำชี้แจง โปรดตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างทางขวามือที่ตรงกับสภาพการบริหารจัดการ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ระดับสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ระดับสภาพการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3	ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ						
1	สถานศึกษาจัดแผนผังแสดงเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
2	สถานศึกษาจัดให้มีอาคารเรียน และอาคารประกอบที่เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน					
3	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม และถูกสุขลักษณะ					

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3	ระดับสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
4	สถานศึกษามีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างชัดเจน					
5	สถานศึกษาจัดให้มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีสภาพ ที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ					
6	สถานศึกษามีการจัดห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และบุคลากร					
7	สถานศึกษามีการปรับห้องเรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบ ให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
8	สถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ดี และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน					
9	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียน					
10	สถานศึกษาจัดให้มีเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยความสะดวก ต่อการปฏิบัติงาน					
สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ						
1	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน					
2	สถานศึกษามีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอ ในการปฏิบัติงาน					
3	สถานศึกษาจัดให้มีการส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ให้เป็นไปตามศักยภาพ					
4	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
5	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาของ ผู้เรียน					
7	สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม แก่ผู้เรียน					
8	สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล					

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3	ระดับสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
9	สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ					
10	สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง					
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร						
1	ผู้บริหารจัดโครงสร้างการบริหารที่เป็นปัจจุบัน แสดงการมอบหมายงาน และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน					
2	ผู้บริหารกำหนดแนวปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในสถานศึกษา อย่างชัดเจน					
3	ผู้บริหารมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ ตรงกับความรู้อ และความสามารถของบุคลากร					
4	ผู้บริหารมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและปัญหา ของสถานศึกษา					
5	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษา มีส่วนร่วม ในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน					
6	ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดี ก่อให้เกิดความร่วมมือ ในการปฏิบัติงาน					
7	ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุน และอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม					
8	ผู้บริหารมีการติดตาม ตรวจสอบสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ					
9	ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง					
10	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมการเสนอ แนวทางบริหารงานของสถานศึกษา					
สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม พัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของ ผู้เรียนทั้งในด้าน ความรู้ทักษะเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์					
2	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นในสังคม					

ข้อที่	สภาพการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3	ระดับสมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษา				
		5	4	3	2	1
3	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการแสดง ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
4	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน หรือทำกิจกรรม ร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย					
5	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดี เรียนรู้ อย่างมีความสุข					
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนแสดงพฤติกรรม ที่เหมาะสม					
7	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาและ นักเรียนได้รู้จักตัดสินใจด้วยตนเองอย่างมีเหตุผลมีความยุติธรรม เคารพในความคิดของคนอื่น					
8	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตาม ศักยภาพของตนเองตามความถนัดและความแตกต่างระหว่าง บุคคล					
9	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยสร้าง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
10	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และ พร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองตามศักยภาพ					

ภาคผนวก ค ค่าดัชนีสอดคล้อง

ผลการตรวจค่าความสอดคล้องข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (Item Congruence Index: IOC)

สูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม คือ

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

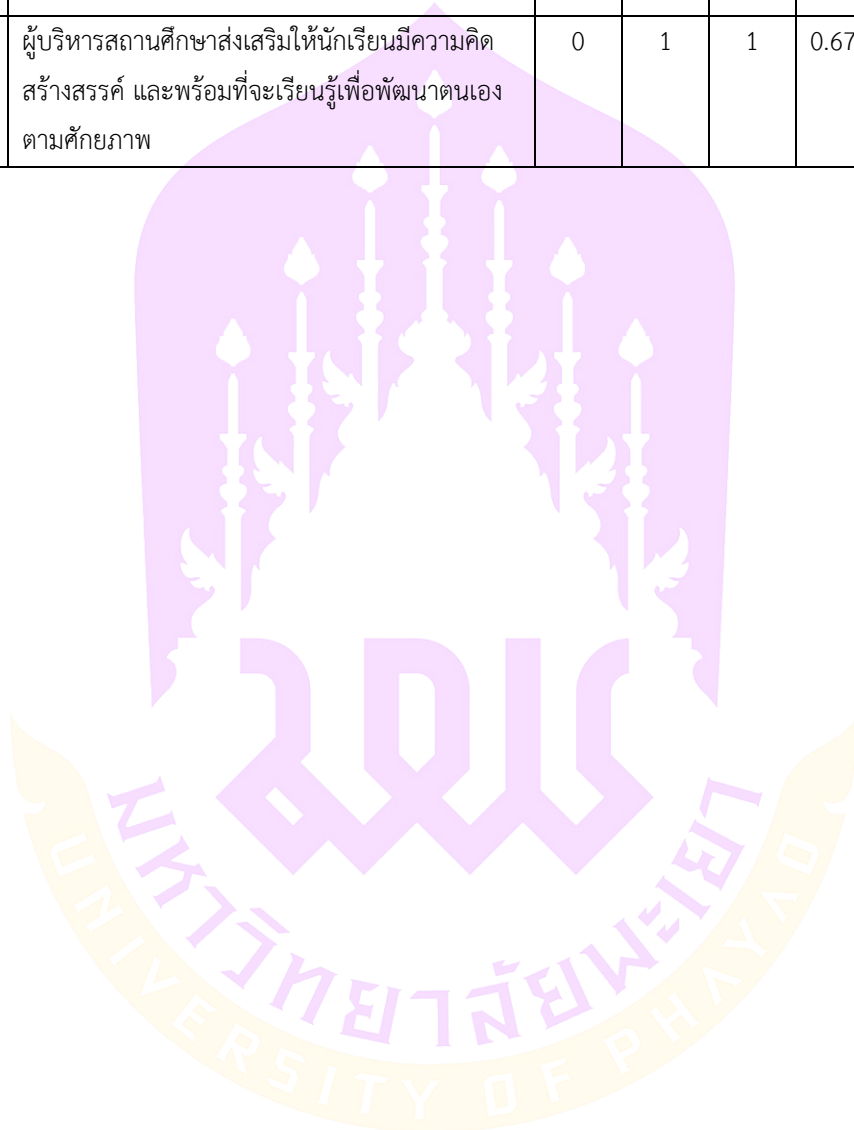
ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ						
1	สถานศึกษาจัดแผนผังแสดงเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	สถานศึกษาจัดให้มีอาคารเรียน และอาคารประกอบที่เหมาะสมกับลักษณะการใช้งาน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษามีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม และถูกสุขลักษณะ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	สถานศึกษามีมาตรการดูแลความปลอดภัยในการใช้อาคารเรียน และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ อย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	สถานศึกษาจัดให้มีการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มีสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6	สถานศึกษามีการจัดห้องน้ำเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและบุคลากร	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7	สถานศึกษามีการปรับห้องเรียนที่สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8	สถานศึกษามีอุปกรณ์เครื่องเล่นอยู่ในสภาพที่ดี และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10	สถานศึกษาจัดให้มีเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ						
1	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความสอดคล้อง
		1	2	3		
2	สถานศึกษามีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	สถานศึกษาจัดให้มีการส่งเสริมผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นไปตามศักยภาพ	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
4	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
6	สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาของผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7	สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมแก่ผู้เรียน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8	สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
9	สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10	สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร						
1	ผู้บริหารจัดโครงสร้างการบริหารที่เป็นปัจจุบัน แสดงการมอบหมายงาน และผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารกำหนดแนวปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ ตรงกับความรู้และความสามารถของบุคลากร	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารมีการสร้างบรรยากาศที่ดี ก่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	1	0	1	0.67	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
7	ผู้บริหารจัดงบประมาณสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารมีการติดตาม ตรวจสอบสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
9	ผู้บริหารมีการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1	0	1	0.67	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วม การเสนอแนะทางบริหารงานของสถานศึกษา	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน						
1	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม พัฒนาบุคลิกภาพและ พฤติกรรมของผู้เรียนทั้งในด้าน ความรู้ทักษะเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
2	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	0	1	1	0.67	สอดคล้อง
3	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จัก การแสดงความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
4	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน หรือทำ กิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศแบบประชาธิปไตย	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
5	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพจิต ที่ดี เรียนรู้อย่างมีความสุข	1	1	0	0.67	สอดคล้อง
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนแสดง พฤติกรรมที่เหมาะสม	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
7	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาและนักเรียนได้รู้จักตัดสินใจด้วย ตนเองอย่างมีเหตุผลมีความยุติธรรม เคารพใน ความคิดของคนอื่น	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
8	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้พัฒนา ตนเองตามศักยภาพของตนเองตามความถนัดและ ความแตกต่างระหว่างบุคคล	1	0	1	0.67	สอดคล้อง

ข้อที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	สรุปความ สอดคล้อง
		1	2	3		
9	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม ที่ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	1	1	1	1.00	สอดคล้อง
10	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิด สร้างสรรค์ และพร้อมที่จะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ตามศักยภาพ	0	1	1	0.67	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	เฉลิมราชย์ เตชนันท์
วัน เดือน ปี เกิด	2 มิถุนายน 2539
สถานที่เกิด	จังหวัดน่าน
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2563 ศษ.บ. (ประถมศึกษา), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่
ที่อยู่ปัจจุบัน	198 หมู่ 11 ตำบลไชยสถาน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
ผลงานตีพิมพ์	เฉลิมราชย์ เตชนันท์. (ผู้บรรยาย). (26 เมษายน 2568). สภาพและแนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 11 (หน้า 1-14). พะเยา: กองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
รางวัลที่ได้รับ	-

